

Gemeentelijk Groenplan Dinkelland Algemeen Beleid

gemeente **Dinkelland**

Dinkelland. Daar beleef je Twente

vastgesteld in de raadsvergadering van 3 februari 2005

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	5
SAMENVATTING	6
1. INLEIDING	9
2. OORSPRONKELIJK LANDSCHAP	11
2.1 Algemeen	11
2.2 Ontstaansgeschiedenis van het landschap.	11
2.2.1 Natuurlijke ontwikkeling	11
2.2.2 Rol van de mens.	11
2.2.3 Landschapstypen in Dinkelland.	13
3 BELEID	17
3.1. Algemeen	17
3.2 Doelstellingen	17
3.2.1 Het versterken van het dorps- en cultuurhistorische karakter	17
3.2.2 Meer nadruk op toeristische functie kernen	18
3.2.3 Doelmatiger opzet groenbeheer.	19
3.2.4 Bewonersparticipatie	19
3.3 Relatie met andere beleidsterreinen	19
3.3.1. Relatie met ruimtelijke ordening	20
3.3.2. Relatie met bouwen	21
3.3.3. Relatie met grondbeleid	22
3.3.4. Relatie met milieu	23
3.3.5. Relatie met handhaving	24
3.3.6. Relatie met veiligheid	24
3.3.7. Relatie met beheer van groen	24
4. STRUCTUUR	25
4.1 Algemeen	25
4.2 Definiëring groenstructuur en functies.	25
4.3 Functioneel groen	25
4.3.1 Stedenbouwkundige structuur	25
4.3.2 Begeleiding verkeer	25
4.3.3 Ecologische functie	26
4.3.4 Leefbaarheid, welbevinden en leefomgeving	26
4.3.5 Terreinbegrenzing en afscherming	26
4.4 Decoratief groen	26
4.5 Verschijningsvormen van groen in Dinkelland.	27
4.6. Lagenstructuur	30
5. BEHEER	31
5.1. Algemeen	31
5.2. Arealen	31
5.3 Wijze van beheer	32
5.4. Sfeerlagen en beheer	34
5.4.1. Landschappelijke laag	34
5.4.2 Kernlaag	35
5.4.3 Woonlaag	36
5.4.4. Bijzondere en aandachtsgebieden	37
6 FINANCIEN	39
6.1 Inleiding	39
6.2. Beheerkosten groen	39
6.3. Vergelijking beheerkosten met andere gemeenten	40
6.4 Herinrichting – en omvormingsvoorstellen	40
6.5 Kosten en dekking	41
BIJLAGE 1. DE ORGANISATIE VAN HET GEMEENTELIJK BEHEER	44
BIJLAGE 2. UITGIFTE GROEN	45
BIJLAGE 3. WERKWIJZE EN UITVOERING BEHEERSYSTEEM	47

VOORWOORD

Noordoost Twente is de parel in de tuin van Overijssel. Het is een groen gebied, met veel fraaie cultuurlandschappen, veel cultuurhistorische waarden (zoals het stadje Ootmarsum), en met een goed ontwikkelde toeristisch-recreatieve sector. Kernkwaliteit is het waardevol cultuurlandschap met een variatie in open landschap en kleinschalig besloten landschap. Noordoost Twente heeft een eigen identiteit, cultureel erfgoed en ruimtelijke kwaliteit en ademt nog steeds de sfeer van rust uit.

(Passage uit het reconstructieplan Salland-Twente.)

Het groen in de stad en dorpen is belangrijk. Het groen bepaalt voor de mensen de sfeer in de woonomgeving en oefent een aantrekkingskracht uit op toeristen. Inwoners en toeristen hechten aan een goed verzorgd uiterlijk van het groen. Het groen is van groot economisch en maatschappelijk belang. Daarom is het de taak van de gemeente om de kwaliteit van het groen in overeenstemming te brengen met de financiële middelen. Het belang van groen blijkt ook uit de bovenstaande passage uit het reconstructieplan Salland-Twente. Bij het ontwikkelen van ruimtelijke plannen in ons gebied willen we de genoemde unieke landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van onze gemeente als inspiratiebron gebruiken voor ons beleid.

In 2003 heeft het gemeentebestuur van de gemeente Dinkelland aan Bijkerk c.s. Landschapsarchitecten opdracht gegeven een **Gemeentelijk Groenplan (GGP)** op te stellen. Dit groenplan ligt nu voor u. Het groenplan heeft betrekking op de bebouwde kernen van de kernen. Een belangrijk doel van het plan is om het eigen dorps- of cultuurhistorische karakter te versterken. Het groenplan is ontwikkeld op basis van het door landschapsarchitect Bijkerk gelanceerde lagenconcept. Hierbij komt het landschap zo veel mogelijk binnen onze kernen.

In het landelijk gebied staan ons nogal wat veranderingen te wachten vanuit de reconstructiewet. Bij de implementatie daarvan in Noordoost Twente zullen ook de natuur- en Landschappelijke belangen de nodige aandacht moeten krijgen. Wij denken dat onder meer te bereiken d.m.v. het landschapsontwikkelingsplan, waarvan besloten is dat dit plan eind 2006 gereed zal zijn.

Deze nota is tot stand gekomen door de nauwe samenwerking tussen André Bijkerk van Bijkerk c.s. landschapsarchitecten en onze eigen ambtenaren. Naast de kernraden van de gemeente Dinkelland, hebben de stichting Heemkunde Denekamp en Natuur en Milieu Ootmarsum en andere betrokkenen eerder gereageerd op dit rapport. Langs deze weg dank ik graag de hierboven genoemde organisaties en mensen voor hun actieve bijdrage aan de totstandkoming van deze nota.

J.G. Johannink
portefeuillehouder gemeente Dinkelland

SAMENVATTING

Groen is voor onze gemeente van groot belang. Groen is voor onze gemeente van groot belang, In onderzoeken komt naar voren dat het groen voor de mensen de sfeer in de woonomgeving bepaalt. Inwoners hechten aan een goed verzorgd uiterlijk van het groen dat hen omringt.

Ook is het groen een belangrijke reden waarom veel toeristen naar onze gemeente komen. Verder is een groene omgeving een belangrijk aspect van het leven en het welzijn van onze inwoners. Hoe wij willen omgaan met ons groen beschrijven wij in dit *Gemeentelijk Groenplan Dinkelland (GGP)*. Achtereenvolgens komen in deze nota aan de orde ons landschap, het groenbeleid, de groenstructuur, het groenbeheerplan en het actieplan groen.

I. Ontstaansgeschiedenis landschap

Door natuurlijke ontwikkelingen en ingrepen van de mens zijn de huidige drie meest kenmerkende landschappen van Twente ontstaan. Dit zijn het heideontginningslandschap, het oude hoevenlandschap en het matenlandschap. De landbouw heeft het karakter van ons landschap sterk bepaald. Alle kernen hebben van oorsprong voornamelijk een agrarische functie en een dorps karakter. Het groen in de kernen van onze gemeente heeft echter door diverse ontwikkelingen op diverse plekken een meer stedelijk karakter gekregen.

II. Beleid

Het hoofddoel van ons groenbeleid is het verbeteren van de kwaliteit van het gemeentelijke groen. Subdoelen zijn het versterken van het dorps- en cultuurhistorische karakter, het meer nadruk leggen op de toeristische functie, het doelmatiger opzetten van het groenbeheer en het betrekken van bewoners bij (plannen voor) hun leefomgeving.

De belangrijkste conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de subdoelen zijn:

- het groen gaan we op verschillende plaatsen in onze gemeente aanpassen aan het gewenste dorps- en cultuurhistorisch karakter. We doen dit door groen meer bepalend te laten zijn bij de ruimtelijke opzet. Verder kiezen we voor inheemse beplantings- en boomsoorten, ecologische ontwikkelingen en extensivering van het beheer.
- de toeristische functie willen we versterken door het dorps karakter te versterken met de bijbehorende groenmaatregelen en door de landschappelijke symbolen zoals het Twentse bos, de oude Twentse eik, de Twentse boomgaard, de Twentse hakhoutwal en de Twentse beek beleefbaar te maken. Op bepaalde plaatsen willen we wandel- en fietsroutes aanleggen om de beleving van de overgang tussen stad en landschap te verbeteren.
- we gaan de doelmatigheid van het groenbeheer verbeteren door onder andere ecologisch beheer, het natuurlijk inrichten van plantvakken, de uitgifte van groen, extensiever onderhoud, het omvormen van intensief naar extensief groen en planmatiger beheer.
- wij betrekken onze bewoners de komende jaren bij wijzigingen en nieuwe plannen voor hun leefomgeving. Dit doen we onder andere door voorlichtings-, en inspraakavonden.

Het groenbeleid beschrijven we in het Gemeentelijk groenplan en in het landschapsontwikkelingsplan (LOP). Het Gemeentelijk groenplan richt zich op het openbare groen binnen de kernen. Het landschapsontwikkelingsplan heeft betrekking op het buitengebied. Het groenbeleid heeft vele relaties met andere beleidsterreinen. Het beleid op andere beleidsterreinen stemmen we de komende jaren, waar nodig en mogelijk, af op het groenbeleid. De belangrijkste relaties en bijbehorende aanbevelingen zijn:

- 1) **Ruimtelijke ordening:** uitgangspunt bij de ruimtelijke inrichting en bestemmingsplannen is dat we het dorps- of cultuurhistorisch karakter willen versterken. Dit uitgangspunt en de aanbevelingen uit deze nota nemen wij op in het structuurplan Dinkelland en de nieuwe bestemmingsplannen. Voorafgaand aan de totstandkoming van nieuwe bestemmingsplannen en daaruit volgende inrichtingsplannen toetsen we de landschappelijke en ecologische waarde van het aanwezige groen. Indien dit groen voldoende waardevol is, houden we het in stand en nemen we het op in het plan.

- 2) **Bouwen:** Voor de invulling van groen rondom bouwwerken zijn wij voor een groot deel afhankelijk van particuliere initiatieven. Om de gewenste initiatieven te bevorderen en bestaande of te ontwikkelen initiatieven te beïnvloeden gaan we zes strategieën hanteren:
 - a. groenbeleid en -adviezen opnemen in de Welstandsnota en beeldkwaliteitsplannen.
 - b. vrijwillige welstandstoets groen bij bouw-, inrichtings- en herinrichtingsplannen.
 - c. brede ruimtelijke toets bouwplannen (moeten er bijvoorbeeld bomen gekapt worden?).
 - d. groenadviezen bij individuele bouwplannen van particulieren. Hiervoor gaan wij een folder maken.
 - e. beplantings- en inrichtingsplannen vragen bij bepaalde bouwplannen. Bij te voeren planologische procedures vragen we daar waar nodig en gewenst aan de initiatiefnemer om een beplantings- en inrichtingsplan te maken. Nu doen we dat al voor diverse plannen in het buitengebied.
 - f. we gaan in bepaalde gevallen subsidies toekennen.
- 3) **Grondbeleid:** voor de gronduitgifte hebben we een beleid uitgestippeld. Uitgangspunt bij de uitgifte is het zoveel mogelijk uitgeven van niet-functioneel groen.
- 4) **Milieu:** Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen bouwen we in de komende 8 a 10 jaar zoveel mogelijk af. Dit betekent dat op termijn niet kan worden vastgehouden aan het (verzorgings)beeld dat er op dit moment is.
- 5) **Handhaving:** de belangrijke handhavende rol die de gemeente op het gebied van groen heeft, werken we in de nog op te stellen handhavingnota verder uit.
- 6) **Veiligheid:** we houden bij beoordeling van groen rekening met (sociale) veiligheid. Indien nodig nemen we maatregelen als zware snoei, omvorming of verwijdering van groenvlakken.
- 7) **Groenbeheer:** wij gaan beeldbestekken maken om de verschillende kwaliteitsniveaus en bijbehorende kosten aan te kunnen geven.

III. Groenstructuur

Voor de verschillende verschijningsvormen van het groen stellen we voor de volgende keuzes te maken:

- bomen in laanverband: we kiezen voor inheemse bomen met een lange levensduur en soorten die passen binnen het beeld van het dorp. Bomen in lanen en rijen gebruiken we slechts daar waar een zekere monumentaliteit gewenst is. Plantafstanden dienen in verhouding te staan tot het straatbeeld.
- bomen in singelverband: we houden de bestaande singels in stand. Het singelidee als landschappelijk element willen we versterken binnen en buiten de kernen.
- solitaire bomen en bosjes: solitaire bomen, bosjes en boomgaarden versterken het dorpse karakter. De aanleg ervan gaan we stimuleren.
- bos en houtwallen: de gemeente beheert niet veel bos, maar zal de aanleg van bos en houtwallen bij particulieren en andere organisaties wel stimuleren.
- gras: omdat gras eenvoudig te beheren is en bijdraagt aan een dorps karakter willen we dit veel gaan toepassen. Op natuurlijke bermen willen we een verschraving toepassen.
- lage plantvakken: afhankelijk van de locatie vervangen we lage plantvakken door gras of gazon.
- rozenvakken: rozenvakken vervangen we door extensieve soorten of gras/gazon.
- grove heesters: deze plantvakken gaan we veel dunnen en soms omvormen. Het is belangrijk om een fraai beeld te handhaven. De soortenkeuze gaan we vereenvoudigen.
- achter- en zijkanten van tuinen: we streven naar het dichthouden van beplanting. Daarnaast zullen we bewoners aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Verder zullen wij in een te ontwikkelen folder hierover adviezen geven.
- voortuinen: vakken waarin een onduidelijke grens bestaat tussen particuliere en gemeentegrond kunnen we verkopen of we gaan het beplantingsbeeld vereenvoudigen.
- parkjes en groene binnengebieden: in de toekomst gaan we de parkjes en binnengebieden waar nodig herinrichten zodat ze voldoen aan het dorpse of cultuurhistorische karakter en makkelijk te onderhouden zijn.

IV. Groenbeheer

Onze gemeente heeft relatief weinig openbaar groen (0,5% van de totale oppervlakte). Het groene beeld van de gemeente wordt dus voor een groot deel bepaald door het groen van particulieren. Het is dus gewenst dat we particulieren stimuleren (waar nodig en mogelijk) om het groen aan te passen aan het gewenste dorpse en cultuurhistorische karakter.

In deze nota onderscheiden we drie sfeerlagen. Aan de hand van deze sfeerlagen delen we het groen binnen kernen van de gemeente Dinkelland in. Dit zijn de landschappelijke laag (lijnen/karakter vanuit landschap/buitengebied), de kernlaag (centrum van een kern) en de woonlaag (de woonwijken). We hanteren in Dinkelland vier beheertypen groen: cultureel, half cultureel, half natuurlijk en natuurlijk. Bij elke sfeerlaag past een beheervorm:

- **landschappelijke laag:** In de landschappelijke laag wordt een beeld opgebouwd dat landschappelijk en natuurlijk is. Dit kan door middel van bermgras en een eenduidige boomsoortenkeuze met de nadruk op inheemse soorten. Natuurlijke ontwikkeling is hierbij het sleutelwoord. Hierbij kiezen we voor een natuurlijke beheervorm.
- **de kernlaag:** In de kernlaag is weinig groen aanwezig. Het wel aanwezige groen is vaak van grote waarde. De voorkeur gaat uit naar inheemse soorten. Exotisch groen en detailbeplanting zijn ongewenst. Hier kiezen we voor een half-natuurlijke beheervorm.
- **de woonlaag:** De opzet van de beplantingen in de woonlaag kan uiteindelijk uit een eenvoudig helder samengesteld assortiment bestaan. Hier kiezen we voor een half-culturele of een culturele beheervorm. Hierdoor onderscheidt de particuliere tuin zich zichtbaar van het openbaar groen. Doordat we bomen en boomgroepen aanplanten, versterken we het verschil in beeld tussen wijkontsluitingswegen en woonstraten. Langs wijkontsluitingswegen worden bomen min of meer in wildverband gezet. Uitgifte van groen kan onder voorwaarden gebeuren. In elk geval moet er consensus met alle betrokken bewoners over uitgifte in een logische groene eenheid zijn.

Voor de culturele en half culturele beplantingen van landschappelijke laag willen we omvormen. Voor wat betreft bedrijventerreinen heeft het planten van solitaire bomen van hoge kwaliteit en het planten van eenvormige sterke beplantingen de voorkeur. We houden bij aanleg van nieuwe bebouwing rekening met het aangrenzende landschap. Een zorgvuldige soortkeuze en het respecteren van de kwaliteiten van het bestaande en het aangrenzende landschap zijn van groot belang. In parkjes en groene binnengebieden moeten we achterstallig onderhoud uitvoeren. We willen ook het aantal soorten beperken en sterk groeiende soorten vervangen door matig groeiende soorten.

V. Financiën

De afgelopen jaren zijn de financiële middelen (budgetten) voor het beheer en onderhoud van het groen regelmatig verminderd. De kosten in de voorgaande jaren zijn echter toegenomen. Waarschijnlijk zal er in de komende jaren meer gesneden moeten worden in de begroting. Met beeldkwaliteitsplannen kunnen we de kwaliteit afstemmen op het beschikbare budget. Deze plannen gaan we dan ook opstellen.

Voor elke kern en voor het Stift hebben we een (deel)groenplan opgesteld. In de verschillende (deel)groenplannen zijn de maatregelen die wij op basis van het Gemeentelijk groenplan Dinkelland willen nemen beschreven. Deze maatregelen zijn (in hoofdcategorieën):

- het omvormen en/of anders beheren van groen en boomstructuren
- vervangen van zachte/slechte boomstructuren
- renoveren groen

De (extra) kosten voor de uitvoering van het actieplan groen zijn:

voor de korte termijn (binnen 3 jaar): € **128.912,00**
voor de middellange termijn (drie tot 8 jaar): € **185.700,00**
voor de lange termijn (na 8 jaar): € **12.600,00**

Ongeveer de helft van de geschatte kosten dekken we door verkoop van niet-functioneel groen. Voor de overige kosten moeten op termijn extra middelen beschikbaar komen. Ter zijner tijd komen we met voorstellen in het kader van de meerjarenbegroting. Deze voorstellen kan het bestuur dan afwegen tegen andere voorstellen.

1. INLEIDING

Groen is voor onze gemeente van groot belang. Groen is voor onze gemeente van groot belang, In onderzoeken komt naar voren dat het groen voor de mensen de sfeer in de woonomgeving bepaalt. Inwoners hechten aan een goed verzorgd uiterlijk van het groen dat hen omringt. Ook is het groen een belangrijke reden waarom veel toeristen naar onze gemeente komen. Verder is een groene omgeving een belangrijk aspect van het leven en het welzijn van onze inwoners. In het raadsprogramma 2003 –2006 is vastgesteld dat we een nota over het openbare groen ontwikkelen. Deze nota ligt nu voor u. Wij noemen deze nota "**Gemeentelijk Groenplan Dinkelland (GGP)**"

Met deze nota willen wij verschillende doelen bereiken. Deze nota is nodig om:

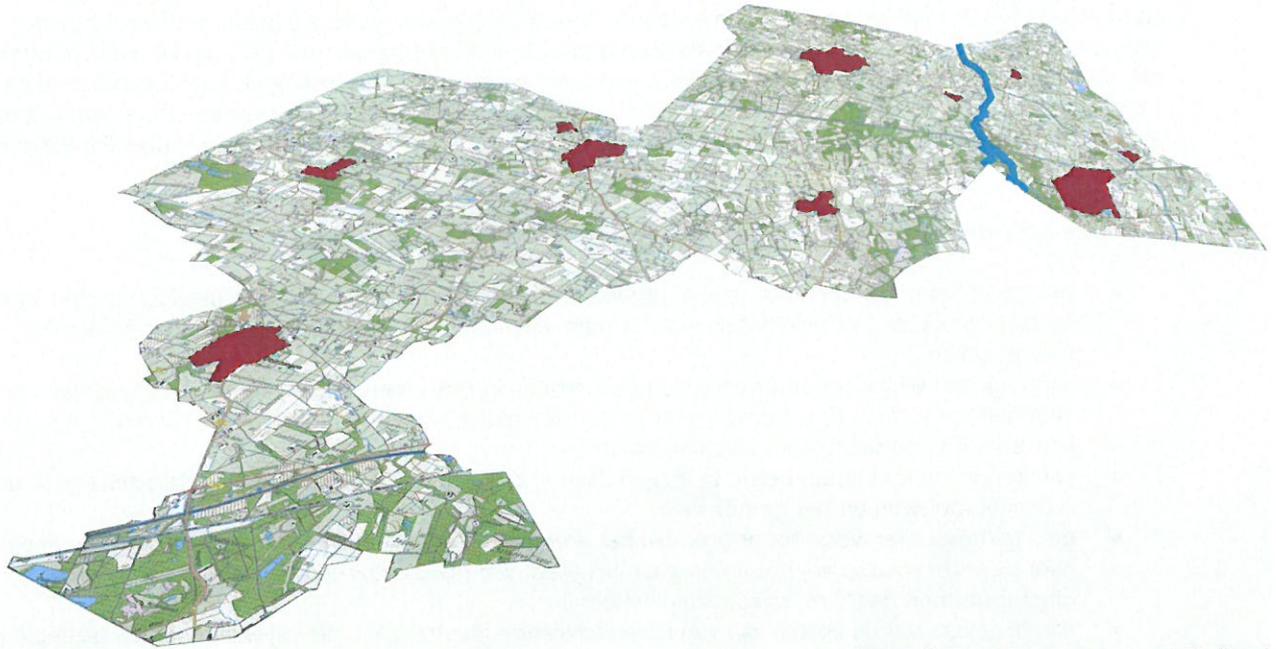
- ons beleid voor het openbaar groen uniform en duidelijk weer te geven. Vele beleidsaspecten staan nu niet op papier. Het beleid dat er wel is staat versnipperd in meerdere documenten en nota's weergegeven.
- aan te geven welke structuur wij willen aanbrengen in ons groen. Hierbij kan gedacht worden aan de verschijningsvormen (b.v. bomen, gras en heestervakken) en keuze voor diverse soorten groen (b.v. keuze voor boomsoorten als eiken en kastanjes).
- een koppeling met ander beleid te leggen. Hierbij kan gedacht worden aan de beleidsterreinen ruimtelijke ordening, bouwen en het grondbeleid.
- de uitgangspunten voor het beheer van het groen weer te geven. Deze uitgangspunten zijn bepalend voor de wijze waarop wij het groen gaan beheren. We maken dus een vertaalslag van beleid en uitgangspunten naar het toekomstige beheer.
- aan te geven wat de kosten zijn van de verschillende maatregelen, die wij willen nemen (actieplan)

Bij het opstellen van het groenbeleid zijn we uitgegaan van:

- het oorspronkelijke landschap en de nauwe relatie met de groenstructuur .
- de historische en ruimtelijke ontwikkelingen in landelijk gebied rond de kernen.
- de ruimtelijke ontwikkelingen in de stedelijke structuur.
- bestaand beleid op andere terreinen.

Het groenbeleid beschrijven we neer in het Gemeentelijk groenplan en in het landschapsontwikkelingsplan (LOP). Het Gemeentelijk groenplan richt zich op het openbare groen binnen de kernen. Het landschapsontwikkelingsplan heeft betrekking op het buitengebied.

Het Gemeentelijk Groenplan Dinkelland bestaat uit 11 delen. Voor u ligt het algemene rapport. In de algemene nota beschrijven we het algemene beleid, de structuur en het beheer van het groen. Verder hebben wij voor elke kern en voor het Stift een deelplan ontwikkeld. In elk deelplan geven we een analyse van de lokale groenstructuur en de specifieke maatregelen per kern. Daarnaast beschrijven we de maatregelen, die wij in de kernen willen uitvoeren. Voor de volgende kernen is een deelplan geschreven:

kaart: kernen in gemeente Dinkelland

Denekamp
Tilligte
Lattrop
Noord-Deurningen
Deurningen
Saasveld
Weerselo
Rossum
Ootmarsum

Een bijzondere plaats neemt 't Stift in. Dit is een klein kerkdorp ten westen van Weerselo. Het heeft een bijzondere status omdat het officieel als beschermd dorpsgezicht is bestempeld.

leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de nauwe relatie tussen de groenstructuur met het oorspronkelijke landschap. Aan de hand van deze ontwikkelingen beschrijven we de voorkomende landschapstypen. In hoofdstuk 3 formuleren we de beleidsuitgangspunten Met het beleid leggen we vast wat de gemeente Dinkelland op termijn met de groene ruimte wil gaan doen. Een aantal heldere keuzes lichten we nader toe. Tevens geven we de relatie met andere beleidsterreinen aan. In hoofdstuk 4 stellen we vast wat er aan groen aanwezig is en beoordelen we de kwaliteit. Het gaat hierbij om groene elementen, bijvoorbeeld een boom, een plantvak of een bosje. Tevens geven we een advies op hoofdlijnen. In hoofdstuk 5 gaan we in op het beheer van het groen. De aanwezige hoeveelheden te beheren groen geven we aan. We ordenen het bestaande groen volgens een lagenstructuur (sfeerlagen). Deze lagenstructuur definiëren we op basis van het omringende landschap en stedenbouwkundig plan van een kern zodat een helder beeld ontstaat van de bestaande situatie. Vervolgens concretiseren we die structuur en deze dient vervolgens als uitgangspunt voor aanpassingen en wijzigingen in de toekomst. Deze lagenstructuur gebruiken we ook in de deelplannen. Daarna gaan we in op de wijze van beheer. Bij elke sfeerlaag geven we de bijbehorende beheervorm aan. Tenslotte gaan we in op de onderhoudskosten. In hoofdstuk 6 beschrijven we de financiën. Hier geven we onder andere een eerste inschatting van de te verwachten kosten van de uitvoeringsplannen. In de bijlage werken we enkele specifieke met groen samenhangende aspecten van groen nader uit.

2. OORSPRONKELIJK LANDSCHAP

2.1 Algemeen

Een belangrijk uitgangspunt van het groenbeleid van de gemeente is de nauwe relatie tussen de groenstructuur en het oorspronkelijke landschap. Om die reden beginnen we dit hoofdstuk met een korte beschrijving van de ontstaansgeschiedenis van het landschap. Daarbij komen de natuurlijke ontwikkelingen ter sprake en de rol van de mens als bouwer van ons cultuurlandschap. Daarna gaan we in op de landschapstypen die onze gemeente kent.

2.2 Ontstaansgeschiedenis van het landschap.

2.2.1 Natuurlijke ontwikkeling

De basisvorm van het Twentse landschap ontstond in de ijstijden. In het Saaliën zijn door stuwing van landijs stuwwallen ontstaan. In de daarna volgende droge en vaak koude periodes met veel wind werden dekzandruggen in de periferie van de beekdalen afgezet. Deze vormen de basis van de huidige essen. In figuur 1. worden de basisvormen van het reliëf van Twente, ook wel het geomorfologische landschap genoemd, weergegeven.

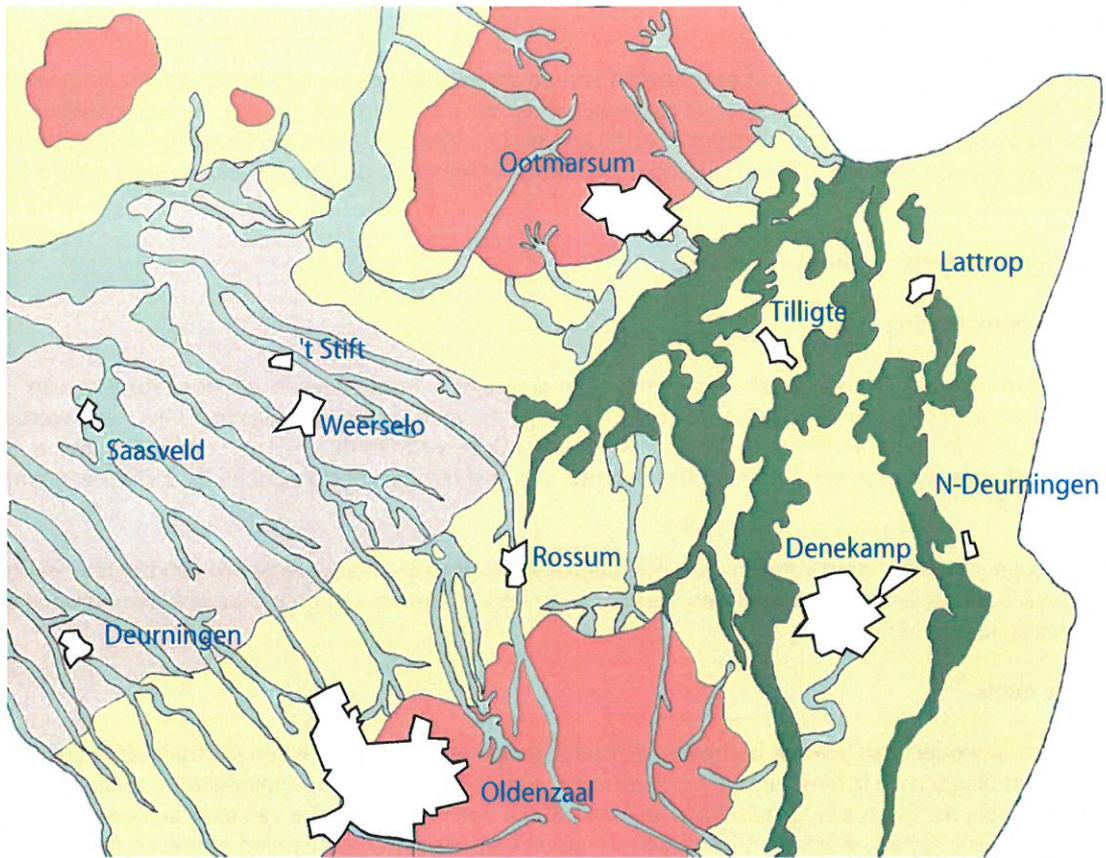
Toen het klimaat milder werd vond in de natte laagtes veenvorming plaats. De beekdalen begroeiden met Elzen- en Wilgen-broekbossen en de dekzanden met Eiken- en Berkenbossen. Op de vlakke gebieden ontstonden uitgestrekte heidevelden.

2.2.2 Rol van de mens.

De weinige bewoners van Twente bedreven kleinschalige akkerbouw op de essen waarvan door ophoging met mest en plaggen de bolling verder werd versterkt. Op de lage en natte terreinen vond enige veeteelt met hooiwinning plaats. Essen zijn agrarische gronden met een bolle ligging welke versterkt zijn door ophoging met mest en plaggen. Akkers, weiden en hooilanden werden vaak door hakhoutwallen omgeven (essenlandschap). In de natte beekdalen werd hooi gewonnen (matenlandschap). Deze stabiele landschapsvorm bleef intact tot halverwege 19e eeuw. De landbouwstructuur lag vast in de vorm van agrarische gemeenschappen, de Markengemeenschappen. Het waren de voorgangers van de huidige gemeenten. Het gebruik van gronden en opstanden van hout e.d. was volgens een strak systeem met eigen rechtspraak geregeld. Feitelijk was er één landschapstype, het (oude-) hoevenlandschap.

Vervolgens zorgde de toenemende bevolking en mechanisatie in de landbouw voor drastische veranderingen in het landschap. Het nut van de Markengemeenschappen werd minder en de rol van de stad werd groter. Na 1850 is begonnen met grootschalige heideontginningen en ontstond een structuur van rechte wegen met een vaag regelmatig patroon van percelen. Daarbij werden nieuwe walstructuren gemaakt. Deze zijn dus van een andere oorsprong dan de fijnmazige oorspronkelijke houtwalsystemen. Op de open vlaktes ontstonden nieuwe beplantingen, opgaand geboomte en bomenrijen langs wegen en paden. Ook rond de essen en in de beekdalen ontstond een zekere schaalvergroting. Intensivering werd mede mogelijk door het verbeteren van cultuurtechnische voorzieningen zoals ontwateringen. Uiteindelijk ontstonden intensieve veehouderij en grootschalige akkerbouw. De Markengemeenschappen werden, bij wet, verboden (de markenwet).

De kernen van de gemeente Dinkelland zijn in het algemeen door brede wegen met elkaar verbonden. Opvallend is dat in het verleden, voor de tweede wereldoorlog, weinig of geen doorgaande bomenrijen geplant zijn met als uitzondering de beukenrij tussen Agelo en Ootmarsum. Pas later, met name toen wegen een meer provinciaal en daadwerkelijk intergemeentelijke functie kregen zijn vaker bomenrijen, één of tweezijdig aangeplant. Op veel plekken komen we nog oude losstaande bomensingels langs de wegen tegen. Ten tijde van de ruilverkavelingen werd in de meeste landschapstypen opnieuw een herverkaveling uitgevoerd. Tevens werden veel wegen en paden rechtgetrokken en van doorgaande bomenrijen voorzien.

figuur 1.
Ontstaansgeschiedenis van het Twentse landschap.
Geomorfologie

2.2.3 Landschapstypen in Dinkelland. (Zie figuur 2. t/m 4.)

Als gevolg van bovengenoemde ontwikkelingen ontstonden uiteindelijk de huidige drie meest kenmerkende landschapstypes van Twente. Deze zijn:

- heideontginningslandschap: dit is een landschap met glooiingen en vlaktes met droge en natte heide.
- oude hoevenlandschap: dit zijn zandruggen met daarop essen met kleinschalige akkerbouw, veeteelt en de boerenerven.
- matenlandschap met kleine essen: dit zijn beekdalen met hooilanden.

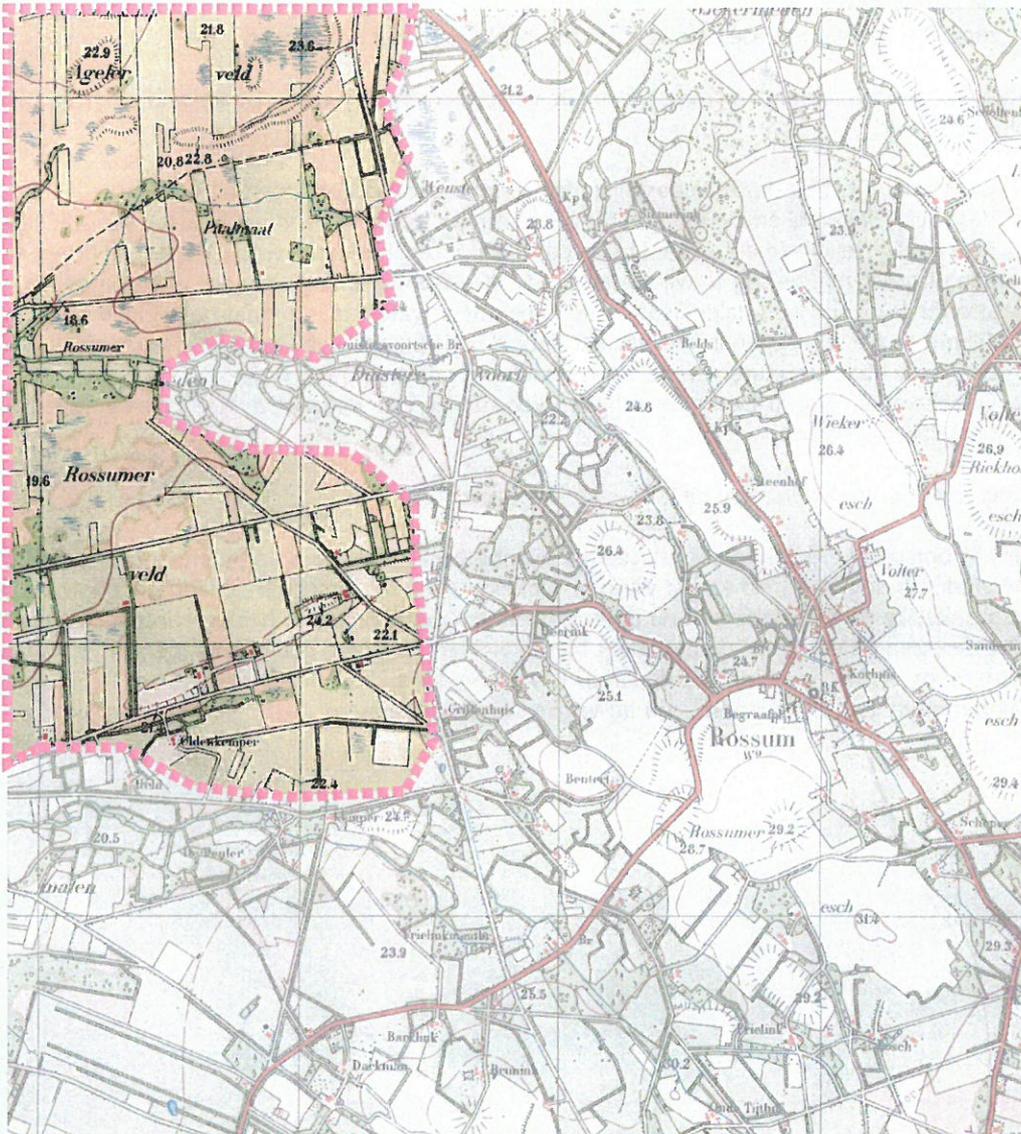
Indien we het geomorfologische landschap bij de verschillende kernen van Dinkelland typeren, dan krijgen we het volgende beeld:

- Ootmarsum ligt op de steile oostelijke flank van de noordelijke stuwwal.
- Weerselo, Saasveld en Deurningen liggen in het westelijke afstroomgebied van de zuidelijke stuwwal.
- Rossum ligt tevens in dat gebied maar dan dicht tegen de stuwwal. Rossum ligt hoger en ligt op een uitspoelende helling terwijl Weerselo, Saasveld en Deurningen in een afstroomgebied met bredere stroomvlaktes en beekdalen liggen, hier bleef meer water staan omdat het vlakker en lager is.
- Tilligte en Lattrop liggen in een vlakker gebied ten noorden van Denekamp waar afwisselend nattere beekdalachtige structuren en dekzand structuren grillig vermengd zijn.
- Denekamp en Noord-Deurningen liggen voornamelijk op dekzandvlakten ingeklemd tussen beekdalstructuren.

In de deelrapporten definiëren we de landschapstypes per kern.

Hoewel alle oorspronkelijke landschapstypen en bijbehorende elementen nog in meer of mindere mate zijn terug te vinden is de helderheid en het verschil in beeld tussen de verschillende landschapvormen vervaagd. De oorspronkelijke contrasten tussen de open vlakten van de uitgestrekte heiden enerzijds, de dicht begroeide en omwalde essen en erven, op de overgang tussen vlakten en lagere gebieden anderzijds, zijn door schaalvergroting en intensivering van de landbouw uit het landschapsbeeld verdwenen. De ligging van de beekdalen is in dit verdichtte landschap nauwelijks nog te herkennen.

heideontginningslandschap

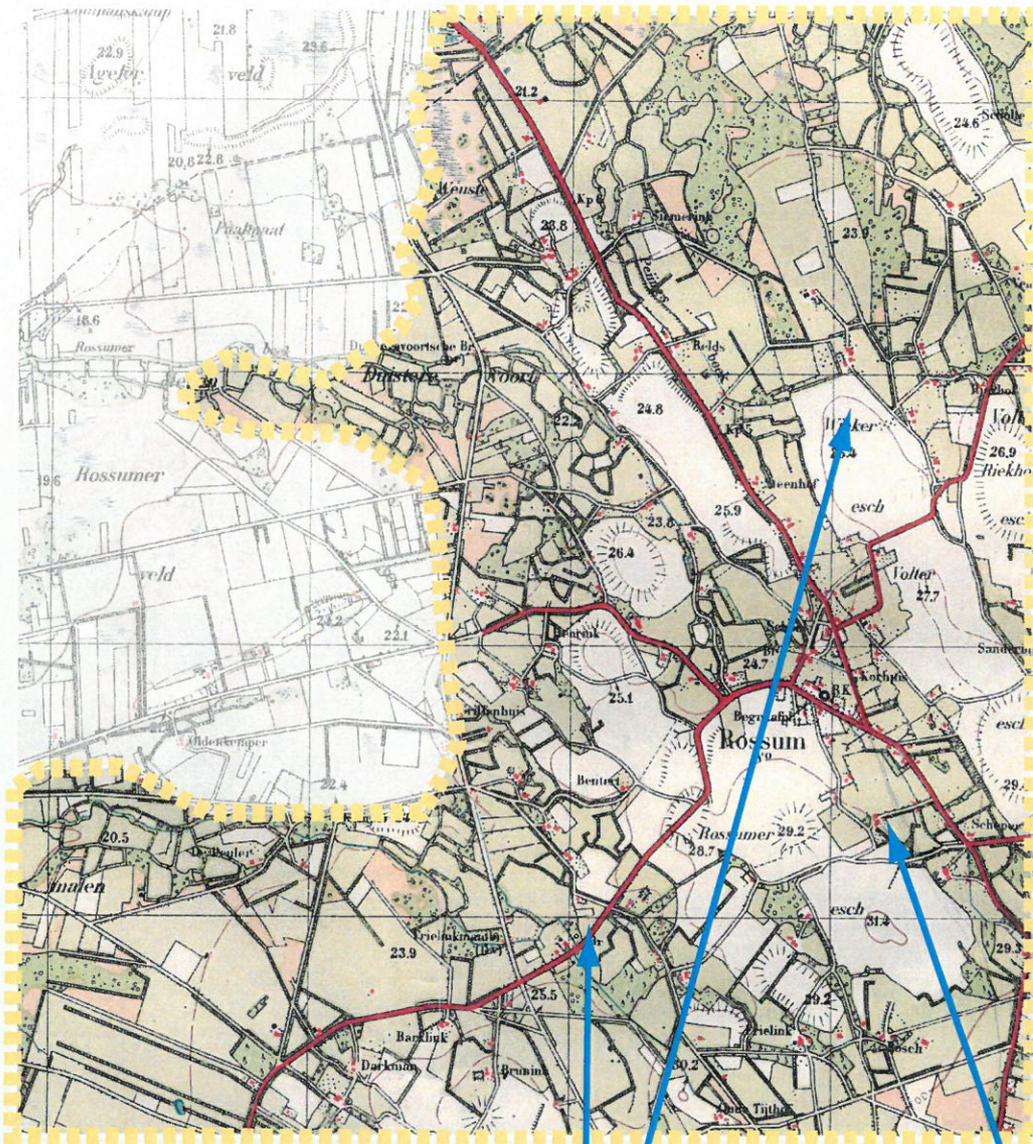

heidevelden
hier in ontginning
omvorming tot
heideontginningslandschap

kenmerken;
strakke verkaveling
rechte wegenstructuur
vlakke gebieden
veldnaam 'veld'

Figuur 2. Het principe van de drie twentse landschapstypen: heideontginningslandschap

oude hoeven landschap of hoevenlandschap

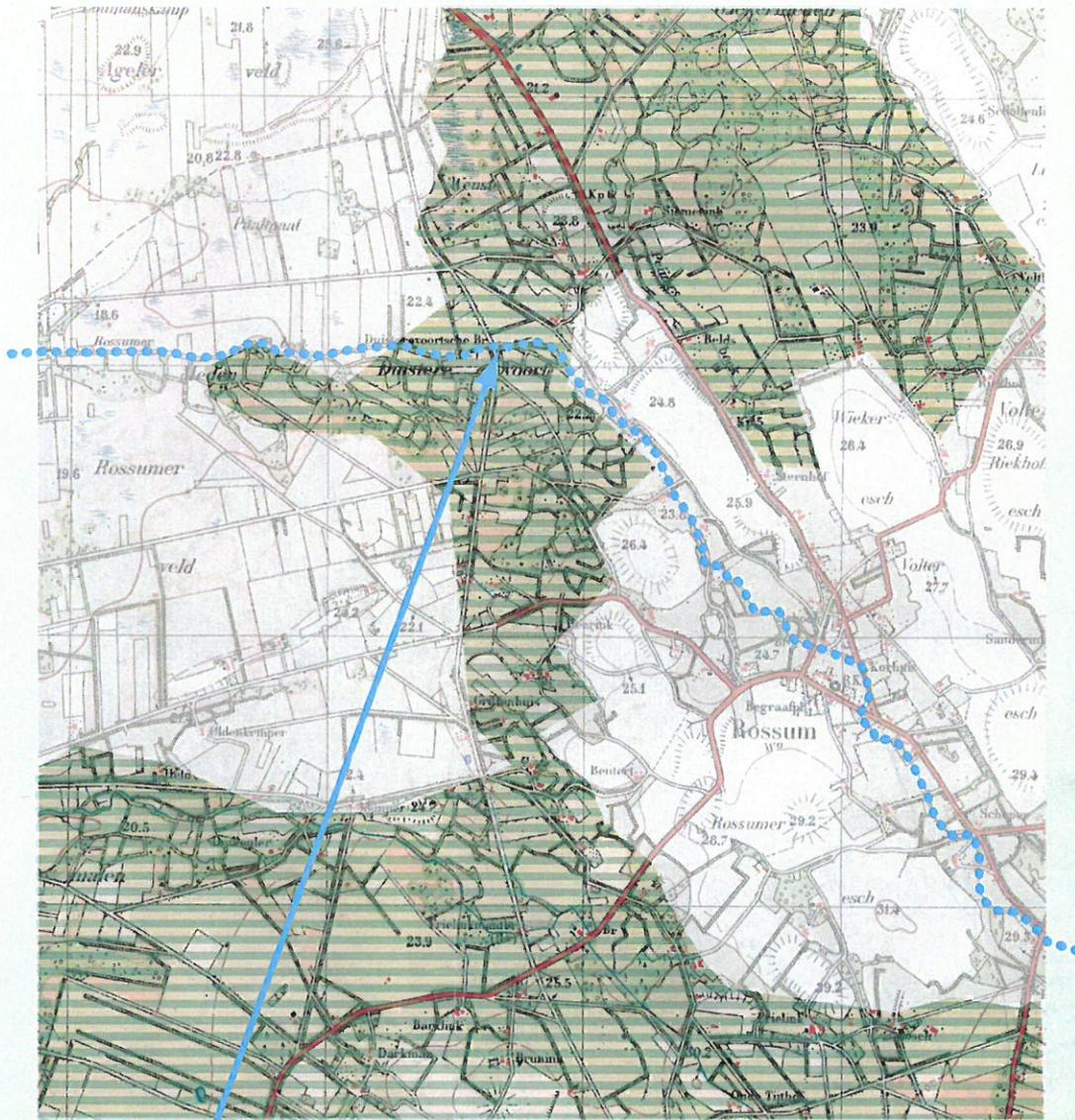
oude hoeven landschap of hoevenlandschap
 samengaan van; essenlandschap en matenlandschap

kenmerken;
 lange duinvormige essen
 op de hogere gebieden in
 samenhang met
 de oude denksandopstuivingen
 oude erven, hoeven, liggen op in
 de overgang tussen es en maten
 hoofdwegenstructuur
 erfnamen met '-ink', '-hof' e.d

Figuur 3. Het principe van de drie twentse landschapstypen: hoevenlandschap

maten of meden, matenlandschap

maten of meden,
matenlandschap
als onderdeel van het
(oude) hoevenlandschap
kenmerken; honingraat-
of ruitstructuur
elzenhakhoutwallen
weide of hooi (-maten)
langs de beken en in de
natte beekdalen veldnaam
'maten' en 'mede' e.d.

Figuur 4. Het principe van de drie twentse landschapstypen: matenlandschap

3 BELEID

3.1. Algemeen

Het bestuur van de gemeente Dinkelland heeft zich als doel gesteld een landelijke gemeente te willen zijn, die zich onderscheidt van stedelijke kernen zoals Enschede en Hengelo. In dit hoofdstuk geven we eerst onze doelstellingen voor het groenbeleid weer. De doelstellingen komen aan de orde in paragraaf 3.2. In deze paragraaf werken we de doelstellingen ook uit. Daarna komt de relatie met andere beleidsterreinen aan de orde in paragraaf 3.3.

3.2 Doelstellingen

Het doel van het gemeentelijk groenbeleid is:

Verbeteren van de kwaliteit van de gemeentelijke groenstructuur. Richtinggevend daarbij is de wens om het karakteristieke dorps, cultuurhistorische en toeristische karakter van de gemeente te versterken. Het groenbeleid vormt een leidraad voor het toekomstige groenbeheer van de gemeente Dinkelland.

Het verbeteren van de kwaliteit van de (groene) ruimte en het beheer van groen staan centraal. Als deze doelstelling gehaald wordt, neemt de leefbaarheid toe en wordt de kwaliteit van het dorps, cultuurhistorische en toeristische karakter van de gemeente Dinkelland versterkt. Verder willen we de bewoners zo goed mogelijk betrekken bij hun eigen leefomgeving en de plannen die we daarvoor maken.

Het **hoofddoel** van ons groenbeleid is het verbeteren van de kwaliteit van onze groenstructuur.

De **subdoelstellingen** zijn:

- het versterken van het dorps en cultuurhistorische karakter.
- meer nadruk leggen op de toeristische functie.
- een doelmatiger opzet van het groenbeheer.
- het betrekken van bewoners bij (plannen voor) hun leefomgeving

Deze doelstellingen zijn hieronder uitgewerkt.

3.2.1 Het versterken van het dorps en cultuurhistorische karakter

Omdat het versterken van het 'dorps en cultuurhistorisch karakter' een door ons gesteld doel is, geven we hiervoor eerst een omschrijving. Een 'dorps/cultuurhistorisch karakter' is:

Een kleinschalige in de tijd traag gegroeide bebouwingsofzet met een niet planmatige maar meer met het landschap verweven groene en ruimtelijke structuur.

Alle kernen hebben van oorsprong een voornamelijk agrarische functie en zoals we eerder zagen heeft de landbouw het karakter van het Dinkellandse landschap sterk bepaald. In mindere mate geldt dit voor Ootmarsum. Deze stad was van oorsprong meer op handel en maatschappelijke voorzieningen gericht.

Op de volgende wijze kan de groenstructuur het dorps karakter van de kernen versterken en aansluiten bij het oorspronkelijke karakter van het landschap:

- het groen is meer bepalend voor de ruimtelijke opzet. Het bestaande groen houden we waar mogelijk in stand en we gebruiken informele structuren.
- gebruik en variatie van inheemse beplantings- en boomsoorten.
- het planten van inheemse solitaire bomen.
- landschappelijke beplanting tot in de kern doortrekken.
- ecologische ontwikkeling.
- voor een andere wijze van onderhoud te kiezen (extensiveren)
- cultuurhistorische aspecten versterken.

In onze gemeente is er op diverse plaatsen nu sprake van een stedelijk karakter. Enkele voorbeelden van stedelijk groen zijn:

- aanleg van brede wegen met veel bestrating in de directe omgeving, waarbij groen ontbreekt.
- aanleg van strakke of formele structuren of boomrijen.
- aanleg van exotische boomstructuur (b.v. met platanen).
- stedelijke invulling van plantvakken (rozenperkjes, bloembakken).

Formeel ontworpen groenstructuren zijn voorbehouden aan cultuurhistorische en stedelijke elementen zoals het landgoed Singraven en de havezate Brecklenkamp. De in het landschap voorkomende vormen en richtingen als gevolg van het samengaan van agrarische en natuurlijke ontwikkelingen zijn bepalend voor de zich op het landschap richtende beplantingen.

Met het bovenstaande als uitgangspunt hebben we het volgende wensbeeld geformuleerd:

'In Dinkelland richten we ruimtelijke structuren (zoals wegen en begeleidend groen) sterker naar de landschappelijke en geomorfologische structuur. Hierbij kiezen we bijvoorbeeld het reliëf of de beken en verkavelingen als uitgangspunt. Groen volgt daarbij deze wegen of is groepsgewijs of solitair tussen de bebouwing gestrooid. Het oorspronkelijke groen in het dorp is meestal van agrarische oorsprong, zoals bijvoorbeeld erfbeplanting en boomgaarden'.

Conclusie: Het groen willen we op verschillende plaatsen in onze gemeente aanpassen aan het gewenste dorps- en cultuurhistorisch karakter. We doen dit door groen meer bepalend te laten zijn bij de ruimtelijke opzet. Verder kiezen we voor inheemse beplantings- en boomsoorten, ecologische ontwikkeling en extensivering van het beheer.

3.2.2 Meer nadruk op de toeristische functie van de kernen.

Bij het versterken van de toeristische functie van de kernen is de versterking van het dorps- en groene karakter essentieel. Het aanwezige groen oefent een enorme aantrekkingskracht uit op toeristen. De toerist zoekt een oorspronkelijk beeld met de nodige nostalgie, "een mooie ansichtkaart". In dit oorspronkelijke beeld van landschap en het oude karakteristieke dorp dient de toerist landschappelijke symbolen zoals onder meer, het Twentse bos, de oude Twentse eik, de Twentse boomgaard, de Twentse hakhoutwal en de Twentse beek te herkennen.

Het betreft hier symbolen die in de meeste stedelijke leefomgevingen niet (meer) herkenbaar aanwezig zijn. Het is van groot belang dat een helder contrast met de stedelijke symboliek ontstaat om herkenbaarheid krachtig te maken. In de kern Ootmarsum dient, de geschiedenis in aanmerking nemend, eerder gedacht te worden aan het beeld van de 'kleine historische stad'.

Interessant in dit verband zijn de o.a. de werken; "The iconography of landscape" van Denis Cosgrove en Stephen Daniels en "The experience of landscape" van Jay Appleton. In beide werken wordt aandacht besteed aan de beleving van het menselijk individu van het landschap in het algemeen. Zeer subjectieve aspecten blijken hierbij een grote rol te spelen. Bijvoorbeeld de vraag waarom wij, juist als toerist, een kasteel op een heuvel een interessant object vinden, wordt daar beantwoordt. Het steeds in de planvorming opnemen van deze belevingsstrategie helpt bij het uitwerken van de definitie van het dorps karakter.

De beleving van het landschappelijke en de overgang tussen dorp en landschap (dorpsrand) is essentieel. Deze overgang kunnen we vormgeven door de aanleg van wandel- en fietsroutes. Het is derhalve gewenst dat we dergelijke routes aanleggen. Daarbij zijn de kwaliteit, de handhaving en het beheer van het groen in de omgeving van deze routes bepalend.

Conclusie: Het groen bepaalt voor een groot deel de uitstraling van ons gebied en oefent een aantrekkingskracht uit op toeristen. De toeristische functie willen versterken we door het dorps karakter te versterken met de bijbehorende groenmaatregelen en door de landschappelijke symbolen zoals het Twentse bos, de oude Twentse eik, de Twentse boomgaard, de Twentse hakhoutwal en de Twentse beek beleefbaar te maken.

Op bepaalde plaatsen moeten we wandel- en fietsroutes aanleggen voor de beleving van de overgang tussen stad en landschap.

3.2.3 Doelmatiger opzet groenbeheer.

Wij willen ons groen zo doelmatig mogelijk beheren. Doelmatig beheerd groen wil zeggen dat er een goede verhouding is tussen kosten en kwaliteit van het groen.

Tot nu toe was er, zeker in de kernen Denekamp en Ootmarsum, een tendens naar “meer en gevarieerder groen is beter” terwijl we nu meer naar landschappelijke aspecten en aan de plek aangepast groen streven.

De doelmatigheid van het groenbeheer kunnen we verbeteren door:

- ecologisch beheer. Deze vorm van natuurlijk beheer is doorgaans veel goedkoper.
- natuurlijk inrichten van plantvakken. Het voordeel is dat de natuur meer zijn eigen gang kan gaan. We krijgen op diverse plekken een natuurlijker beeld en we behoeven minder onderhoudsmaatregelen toe te passen.
- uitgifte van groen. We willen meer openbaar groen gaan verkopen. Hierdoor hoeven we zelf minder groen te onderhouden.
- extensiever onderhoud. Hierbij is het de bedoeling dat we soorten groen kiezen die minder onderhoud nodig hebben en we overgaan naar meer natuurlijk beheer. Hierdoor wordt het onderhoud minder intensief. Op dit punt komt de doelstelling van extensiever en natuurlijker ogend groen het kostenaspect tegemoet, omdat extensiever groen tegelijkertijd minder kosten met zich meebrengt. Wel moeten we per beplantingslocatie overwegen in welke mate er sprake is van een landschappelijke of juist een meer stedelijke aanpak.
- omvormen van intensief naar extensief groen. We gaan plantvakken en groensoorten, die veel onderhoud vergen, omvormen naar vakken en soorten die minder onderhoud vragen.
- planmatiger beheer. Indien er planmatiger wordt beheerd, kunnen we ook efficiënter werken.

Deze aspecten komen ook aan de orde in paragraaf 5.3.

Conclusie:

We gaan de doelmatigheid van het groenbeheer verbeteren door o.a.:

- ecologisch beheer
- natuurlijk inrichten van plantvakken
- uitgifte van groen
- extensiever onderhoud
- omvormen van intensief naar extensief groen
- planmatiger beheer

3.2.4 Bewonersparticipatie

De kwaliteit van de leefomgeving heeft een belangrijke invloed op de kwaliteit van ons bestaan. Een passende ruimtelijke kwaliteit geeft identiteit en karakter aan plekken en komt tegemoet aan een behoefte aan rust, veiligheid, sociale contacten, culturele verscheidenheid en herkenbaarheid. De betrokkenheid en de identificatie van bewoners uit kleine kernen met hun omgeving is per traditie groot. Het is daarom van belang de bewoners bij wijzigingen en nieuwe plannen in hun leefomgeving te betrekken.

Conclusie:

Wij betrekken onze bewoners de komende jaren bij wijzigingen en nieuwe plannen voor hun leefomgeving. Dit doen we onder andere door door middel van voorlichtings- en informatieavonden.

3.3 Relatie met andere beleidsterreinen

De kwaliteit van ons woon- en leefklimaat bevorderen we door een goed ruimtelijk beleid. Dit beleid vindt haar grondslag in het verlenen van vergunningen, het toepassing geven aan zogenoemde vrijstellingsbepalingen, het vaststellen van bestemmingsplannen en in zijn algemeenheid gezegd, het toetsen van ruimtelijke initiatieven.

Hier noemen we enkele belangrijke andere beleidsterreinen waar het groenbeleid relaties mee heeft en vermelden we tussen de haakjes enkele bijbehorende relevante (beleids)documenten.

- ruimtelijke ordening (structuurvisies en bestemmingsplannen)
- grondbeleid (beleidsnota grond)
- milieu (milieuprogramma en handhavingprogramma)
- bouwen (welstandsnota)
- handhaving
- veiligheid
- beheer (o.a. beheerplannen)

Het is van belang dat in deze documenten een relatie wordt gelegd met het groenbeleid voor de kernen en het buitengebied. Het groenbeleid is meer specifiek neergelegd in het Gemeentelijk groenplan Dinkelland en in het landschapsontwikkelingsplan voor het buitengebied. Concreet betekent dit dat in de genoemde (beleids)documenten aandacht wordt besteed aan:

- versterken dorps en cultuurhistorisch karakter door de maatregelen genoemd in paragraaf 3.2.1.
- het verbeteren van de toeristische functie door het handhaven en versterken van groene en landschappelijke elementen
- doelmatig (groen)beheer. Bij de inrichting van de openbare ruimte worden al belangrijke keuzes gemaakt, die bepalend zijn voor de kosten van het uiteindelijke beheer. Dit aspect is in paragraaf 3.2.3 nader uitgewerkt.

Conclusie:

Het Gemeentelijk groenplan Gemeente Dinkelland en het landschapsontwikkelingsplan zijn twee basisbeleidsdocumenten voor de gemeente. Het toekomstig te ontwikkelen beleid op andere beleidsterreinen stemmen we waar dat nodig en mogelijk is af op het gemeentelijk Gemeentelijk groenplan.

3.3.1. Relatie met ruimtelijke ordening

Het handhaven en liefst versterken van de ruimtelijke kwaliteit is een belangrijk uitgangspunt in het ruimtelijk beleid. Dit betekent dat we aandacht schenken aan cultuurhistorie en ruimtelijke identiteit, het creëren van een aantrekkelijke omgeving met ruimtelijke diversiteit in landschap, stedenbouw en architectuur én het verantwoord omgaan met natuur en ecologische waarden.

Er bestaat een nauwe samenhang tussen de stedenbouwkundige structuur, de grotere infrastructuur en de opzet en aanwezigheid van groen. Het groen kan bepalend geweest zijn voor de stedenbouwkundige opzet en infrastructuur. Dit is bijvoorbeeld het geval indien bij het ontwerp van de stedenbouwkundige structuur en infrastructuur het bestaande groen als uitgangspunt is genomen. De gebouwen en wegen hebben zich dan gevoegd naar het aanwezige groen. Beelden die dan kunnen ontstaan is dat de wegen rondom de aanwezige bomen slingeren en dat de bestaande bomen zoveel mogelijk zijn blijven staan. Er ontstaat in dat geval veelal een dorps karakter.

Het groen kan ook later zijn ingepast. De stedenbouwkundige opzet is uitgangspunt en vaak zien we dan ook dat er dan formelere structuren ontstaan. Bij de opzet van veel steden is doorgaans voor deze aanpak gekozen. Het resulteert vaak in wijken en steden die op geen enkele wijze afwijken van in andere wijken en steden in Nederland. Met andere woorden de herkenbaarheid van de eigen omgeving neemt af.

In Dinkelland willen we het groen waar mogelijk uitgangspunt laten zijn. Dit levert een karakteristieker dorpsbeeld op. Binnen de kern Ootmarsum willen we het cultuurhistorisch karakter versterken en in de andere kernen het dorps karakter. Voor nieuw te ontwikkelen stedelijke (dorps) gebieden dient de karakteristiek van het landschap en het ruimtelijke effect vanuit het landschap uitgangspunt te zijn voor de ontwikkeling van de openbare ruimte. De rol van de ruimtelijke ordening dient hiermee onlosmakelijk verbonden te worden.

De uitgangspunten van de ruimtelijke ordening van een bepaald gebied leggen we doorgaans neer in een structuurvisie en een bestemmingsplan. In deze plannen zullen we opnemen dat we een dorps- en cultuurhistorisch karakter willen. Voordat we deze plannen opstellen zullen we de (ecologische) landschappelijke kwaliteit van het aanwezige groen inventariseren en indien het groen voldoende waardevol is, zullen we het behouden en in de plannen opnemen.

Conclusies:

- Uitgangspunt bij de ruimtelijke inrichting en bestemmingsplannen is dat we een dorps of cultuurhistorisch karakter willen. Dit uitgangspunt zullen wij opnemen in het structuurplan Dinkelland en de nieuwe bestemmingsplannen.
- De gemeente Dinkelland stelt zich ten doel om waardevol bestaand groen te behouden en op te nemen in nieuwe bestemmingsplannen. Voorafgaand aan de totstandkoming van nieuwe bestemmingsplannen en daaruit volgende inrichtingsplannen toetsen we de landschappelijke en ecologische waarde van het aanwezige groen. Indien dit groen voldoende waardevol is, houden we het in stand en nemen we het op in het plan.

3.3.2. Relatie met bouwen

In onze welstandsnota staat het volgende:

Openbare ruimten en groengebieden worden binnen gemeenten over het algemeen begrensd door bebouwing. Wanneer nieuw- of verbouw plaatsvindt, geeft welstand advies om de kwaliteit van die bebouwing en vooral ook de samenhang tussen bebouwing binnen een gebied zoveel mogelijk te waarborgen. De kwaliteit van die bebouwing heeft effect op de omgeving waarin dat gebouw staat. Een straat met kwalitatief hoogwaardige bebouwing draagt positief bij aan de beleving van die ruimte. Andersom draagt een straat met een kwalitatief hoogwaardige inrichting positief bij aan de beleving van de bebouwing langs die straat.

Het welstandsbeleid biedt een kader voor de toetsing van een bouwaanvraag aan redelijke eisen van welstand. In de welstandsnota worden criteria benoemd die er aan bijdragen dat de toekomstige bebouwing past in de omgeving. De criteria worden onder andere geformuleerd vanuit een visie op het gebied en vanuit een beeld van de aanwezige waarden. Aspecten die aan de orde komen betreffen zowel niet-ruimtelijke relevante aspecten zoals kleur en materiaal gebruik, maar ook ruimtelijk relevante aspecten zoals hoogte, omvang en positionering van de gebouwen. Er is dus een nauwe relatie met het bestemmingsplan.

De welstandsnota richt zich primair op de min of meer reguliere en/of incidentele bouwopgave in bestaande stedelijke gebieden en het buitengebied. Voor gebieden met een planmatige functieverandering, zoals nieuwe woon - en werkgebieden en herontwikkelingsgebieden (stads - en dorpscentra, wijkontwikkelingsgebieden) kunnen we voor de sturing van welstand ook een beeldkwaliteitsplan worden opstellen. Beeldkwaliteitsplannen zijn in principe bedoeld om specifieke ontwikkelingen te kunnen begeleiden, zoals het versterken van het dorps- of cultuurhistorische karakter van een kern.

Om sturing te geven aan een gewenste groenstructuur rondom bouwwerken van particulieren is de gemeente voor een groot deel afhankelijk van deze particulieren. Om de gewenste initiatieven te genereren en bestaande of te ontwikkelen initiatieven te beïnvloeden hanteren we zes strategieën:

- 1) groenbeleid en -adviezen opnemen in de Welstandsnota en beeldkwaliteitsplannen. In diverse beleidsnota's leggen wij voor deelgebieden beleidskeuzen vast. De aanbevelingen ten aanzien van groen en erfbeplantingstructuren zullen we in het in ontwikkeling zijnde landschapontwikkelingsplan verder uitwerken. Bij een herziening van de welstandsnota (medio 2005) nemen we de groenadviezen in de welstandsnota bij de betreffende gebieden en thema's op. In de vorm van adviezen geven we bij de diverse deelgebieden de gewenste beplantingsstructuren en soorten aan.
- 2) vrijwillige welstandstoets groen bij bouw-, inrichtings - en herinrichtingsplannen. Het is gewenst dat we de welstandscommissie bij de opzet van inrichting- en bestemmingsplannen betrekken. Immers, straatmeubilair, verlichting, verharding, verkeersmiddelen en boom – en groenstructuren maken integraal onderdeel uit van de beleving van de ruimtelijke kwaliteit in de gemeente.
- 3) brede ruimtelijke toets bouwplannen (moeten er bijvoorbeeld bomen gekapt worden?).
- 4) groenadviezen bij individuele bouwplannen van particulieren. Deze adviezen zijn gericht op het realiseren van ons beleid en afgestemd op de beleidsnota's. Hiervoor gaan wij een folder maken, die wij willen uitreiken op het moment dat een burger of bedrijf een bouwaanvraag indient.
- 5) beplantings-en inrichtingsplannen vragen bij bepaalde bouwplannen. Bij te voeren planologische procedures vragen we daar waar nodig en gewenst aan de initiatiefnemer om een beplantings- en inrichtingsplan te maken. Nu doen we dat al voor diverse plannen in het buitengebied. Hier onder gaan we nog nader op in voor wat betreft het buitengebied.
- 6) we gaan in bepaalde gevallen subsidies toekennen. Nu geven wij ook al bepaalde subsidies voor het herstel van landschapselementen.

In het buitengebied liggen vele landelijke linten, die bestaan uit vrijstaande bebouwing. Deze linten hebben van oorsprong een relatie met het achterliggende agrarische gebied. Het beeld vanaf de linten wordt gekenmerkt door een zekere openheid. Dit wordt nog eens versterkt doordat de bebouwing overwegend op enige afstand van de weg is gepositioneerd. Tussen de lintbebouwing liggen vaak lege kavels waardoor doorzichten mogelijk zijn naar het achterliggende landschap. De bebouwing bestaat voornamelijk uit (historische) boerderijen. De bebouwing in het buitengebied is veelal gepositioneerd rondom karakteristieke escomplexen. De erfbeplanting is een belangrijk onderdeel van het lint. De beplanting zorgt voor een karakteristieke groene uitstraling.

De gemeente Dinkelland streeft naar het versterken van erven door landschappelijke inpassing door middel van aanleg of herstel van erfbossen en het aanleggen van afscherpende lijnelementen als bijvoorbeeld houtwallen. Tevens streeft de gemeente naar een toeristisch/recreatief attractief buitengebied. Een belangrijk uitgangspunt is het behoud en versterken van kenmerken en karakteristieken. Bouwplannen in deze gebieden dienen derhalve vergezeld te worden door een erfbeplantings- en inrichtingsplan. Uitgangspunten voor landschappelijke inpassing van bouwwerken in het buitengebied zullen in het Landschapsontwikkelingsplan opgenomen worden.

Conclusie:

Om sturing te geven aan een gewenste groenstructuur rondom bouwwerken is de gemeente voor een groot deel afhankelijk van particuliere initiatieven. Om de gewenste initiatieven te bevorderen en bestaande of te ontwikkelen initiatieven te beïnvloeden gaan we zes strategieën hanteren:

- 1) groenbeleid en -adviezen opnemen in de Welstandsnota en beeldkwaliteitsplannen.
- 2) vrijwillige welstandstoets groen bij bouw-, inrichtings- en herinrichtingsplannen.
- 3) brede ruimtelijke toets bouwplannen (moeten er bijvoorbeeld bomen gekapt worden?).
- 4) groenadviezen bij individuele bouwplannen van particulieren. Hiervoor gaan wij een folder maken.
- 5) beplantings- en inrichtingsplannen vragen bij bepaalde bouwplannen. Bij te voeren planologische procedures (bestemmingsplan) vragen we daar waar nodig en gewenst aan de initiatiefnemer om een beplantings- en inrichtingsplan te maken. Nu doen we dat al voor diverse plannen in het buitengebied.
- 6) we gaan in bepaalde gevallen subsidies toekennen.

3.3.3. Relatie met grondbeleid

Eerder in deze nota hebben wij aangegeven dat wij (niet-functioneel) groen willen verkopen. Onder niet-functioneel groen verstaan wij groen dat voldoet aan de volgende voorwaarden:

- het levert geen bijdrage aan de hoofdgroenstructuur
- het betreft geen verkeers- of afschermend groen
- het bevindt zich niet in de landschappelijke- of de kernlaag

De voormalige gemeenten Weerselo en Denekamp hadden hiervoor beleid ontwikkeld. In de voormalige gemeente Ootmarsum was hiervoor geen beleid, maar werd er wel op ad hoc basis grond uitgegeven. Vanuit het oogpunt van doelmatigheid hebben wij een nieuw gronduitgiftebeleid gemaakt. Dit beleid hebben wij in de vorm van een regeling weergegeven in bijlage 4.

Hoofdpunten van dit beleid zijn dat wij niet functioneel groen willen verkopen en dat wij de bestaande verhuursituaties van (snipper)groen willen afbouwen. De inwoners, die nu nog groen huren kunnen dit kopen. Bestaande huurovereenkomsten zullen we respecteren, maar we gaan geen nieuwe huurovereenkomsten afsluiten.

Conclusie:

Om ervoor te zorgen dat gronduitgifte geordend plaatsvindt is hiervoor een beleid uitgestippeld. Uitgangspunt bij de uitgifte is het zoveel mogelijk verkopen van niet-functioneel groen.

3.3.4. Relatie met milieu

De gemeente Dinkelland wil het gebruik van chemische onkruidbestrijding minimaliseren. In 2012 is het hoogstwaarschijnlijk om wettelijke redenen onmogelijk om nog chemische middelen in het groen te gebruiken. Binnen de gestelde beleidsdoelstelling (beperkte bezuinigingen) betekent dit dat op termijn niet kan worden vastgehouden aan het (verzorgings)beeld dat er op dit moment is. Accepteren van meer (on-)kruidgroei in het groen en op verhardingen is daardoor onvermijdelijk. De hiervoor genoemde maatregel is een ontwikkeling die past binnen het Meerjarenplan Gewasbescherming. Gemeenten streven naar meer natuur binnen de bebouwde kom, naar een natuurlijker beheer van de groenvoorzieningen en naar het creëren van ecologische verbindingzones. Om natuur tot ontwikkeling te laten komen, willen we grotere groenvakken (tegengaan van versnippering).

De gevolgen voor groen in de kernen kunnen bestaan uit:

- toepassen van het Intergraal Waterbeheer, aanleggen van wadi's
- vervangen zachte en slechte boomstructuren
- het vervangen van grootschalige beplantingsvakken door gras
- het gebruiken van gesloten beplantingen
- minder snippergroen

Op deze wijze kunnen we extensievere vormen van groenonderhoud toepassen. Uiteindelijk zal er een nieuw evenwicht ontstaan tussen technische en financiële beheermogelijkheden. De bewoners van Dinkelland worden op de gevolgen van deze maatregelen door voorlichting op de hoogte gebracht.

Naast het grote belang dat gehecht wordt aan het voorkomen van intensieve (chemische) onkruidbestrijding is het beheervriendelijk inrichten van de openbare ruimte een belangrijk aandachtspunt. Hierbij denken wij aan de verhouding tussen heesters en gazon, de soorten keuze van de beplanting en het zoneren van groen (cultuurlijk-natuurlijk). Naast het beheervriendelijk inrichten is de juiste keuze van materiaalgebruik en een goed onderhoudsplan van groot belang voor het uiteindelijke onderhoudsbeeld.

Ook in Dinkelland is er overlast door hondenpoep. Op gerichte locaties hebben wij hondenuitlaatplekken aangelegd. Het uitgangspunt van ons beleid is dat de hondenbezitter verantwoordelijk is voor de overlast die mogelijk ontstaat. De gedragsregels zijn vastgelegd in de A.P.V. (Algemeen Plaatselijke Verordening) van de gemeente Dinkelland. In een apart, nog op te stellen, rapport wordt hier nader uitwerking aan gegeven.

Conclusie:

Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen wordt in de komende 8 a 10 jaar zoveel mogelijk afgebouwd. Dit betekent dat op termijn niet kan worden vastgehouden aan het (verzorgings)beeld dat er op dit moment is.

3.3.5. Relatie met handhaving

Ruimtelijk beleid houdt tevens in dat we aandacht moeten besteden aan de naleving van wetgeving zoals neergelegd in de Boswet, Kapverordening, de wet op de Ruimtelijke Ordening, de Woningwet, en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen, zoals voorschriften neergelegd in bestemmingsplannen. Het begrip handhaving betreft de waarborging dat deze regels worden nageleefd.

Voor wat betreft het groen zijn er met name de volgende handhavingstaken:

- Handhaving kapverordening
- Handhaving reinigen van de openbare ruimte
- laten verwijderen van overhangend groen van derden welke overlast veroorzaakt boven trottoirs en de openbare weg.

Het handhavingsbeleid leggen we in 2004 vast in een integraal handhavingprotocol voor de hele gemeente.

Conclusie:

De belangrijke handhavende rol die de gemeente op het gebied van groen heeft, werken we in de nog op te stellen handhavingnota verder uit.

3.3.6. Relatie met veiligheid

Sociale veiligheid

Sociaal onveilig groen is groen in een ruimtelijke situatie waar geen of onvoldoende sociale controle (mogelijk) is. Sociale veiligheid is belangrijk bij de beoordeling van bestaand en nieuw groen. We willen voorkomen dat er plekken ontstaan waar de wandelaar of fietser ontwijkend gedrag gaat vertonen. Daar waar een onveilige situatie is, zullen we maatregelen nemen in de vorm van zware snoei, omvorming in een andere beplantingsvorm of desnoods verwijdering van groenvakken. Het gevolg van deze aanpak betekent in het algemeen dat er, ruimtelijk gezien, meer openheid en doorzicht in de ruimtelijke structuur ontstaat. Nieuwe (groen)plannen toetsen we op sociale veiligheid.

Conclusie:

We houden bij beoordeling van groen rekening met sociale veiligheid. We nemen indien nodig maatregelen als zware snoei, omvorming of verwijdering van groenvlakken **Verkeersveiligheid**

Verkeersveiligheid van groen beoordelen we op wederzijdse waarneembaarheid van de verschillende verkeersdeelnemers en de waarneembaarheid van obstakels en objecten langs de weg. Het uitgangspunt is dat we bomen in principe handhaven, tenzij de verkeersveiligheid in gevaar komt. Nieuwe groenplannen toetsen we op verkeersveiligheid.

Conclusie:

Nieuw en aanwezig groen beoordelen we op verkeersveiligheid.

3.3.7. Relatie met beheer van groen

Op dit moment zijn in veel gemeenten beeldbestekken in ontwikkeling. Hierin wordt de gewenste beeldkwaliteit vastgelegd met foto's. Er zijn meerdere kwaliteitsniveaus en -beelden (foto's), ieder met een bijbehorend kostenniveau. Op dit moment is deze methode (nog) niet van toepassing op het beheer van groen in de gemeente Dinkelland. Wij willen echter wel met deze systematiek gaan werken. Hiervoor hebben wij de volgende redenen:

- we kunnen de onderhoudskwaliteiten beter aangeven
- we kunnen beter differentiëren in de onderhoudsniveaus in de verschillende gebieden
- het onderhoudsniveau kan beter worden afgestemd op de beschikbare middelen

Conclusie:

We gaan beeldbestekken opstellen met verschillende kwaliteitsniveaus en bijbehorende kosten.

Met de beleidsuitgangspunten als bagage, geven we in het volgende hoofdstuk een analyse van het in de gemeente aanwezige groen.

4. STRUCTUUR

4.1 Algemeen

In dit hoofdstuk beschrijven we in algemene zin de groenstructuur van de gemeente Dinkelland. In de afzonderlijke deelnota's analyseren we de groenstructuur per kern en we werken deze uit op basis van doelstellingen en beleidsuitgangspunten. In paragraaf 4.2. geven we eerst een definitie van de groenstructuur en een overzicht van de functies van groen. Daarna bespreken we verschillende verschijningsvormen van het groen in de gemeente. We geven daarbij een beoordeling van de huidige staat met een beheeradvies op hoofdlijnen. De lagenstructuur geeft in de laatste paragraaf een ordenend principe. Dit principe passen we ook in de deelnota's toe.

4.2 Definiëring groenstructuur en functies.

In deze nota hanteren we de volgende omschrijving voor de term groenstructuur:

Een groenstructuur is een herkenbaar patroon van groene elementen.

Deze elementen zijn lijn- punt- of vlakvormig. Voorbeelden hiervan zijn lanen, solitaire bomen, gazonvlaktes etc.. In het algemeen geldt dat groen het stedenbouwkundig concept versterkt en verduidelijkt. Groenstructuren maken de openbare ruimte herkenbaar en (be)leefbaar, in de breedste zin van het woord. Een functionele groenstructuur draagt door zijn samenstelling bij aan de herkenbaarheid van de openbare ruimte.

In algemene zin kunnen we de volgende functies aan het groen toekennen:

- functioneel groen (uitgewerkt in paragraaf 4.3)
- decoratief groen (uitgewerkt in paragraaf 4.4)

4.3 Functioneel groen

Functioneel groen is groen dat beeldbepalend is of een gebruiksdoel (functie) heeft. Deze functies kunnen bijvoorbeeld zijn:

1. stedenbouwkundige structuur, b.v. lanen, parken, groene longen etc.
2. verkeersbegeleidende beplanting, b.v. hagen, bomenrijen of wegen die een groene (landschappelijke) structuur volgen.
3. ecologische functie
4. leefbaarheid, welbevinden en leefomgeving
5. terreinbegrenzings en afscherming

4.3.1 Stedenbouwkundige structuur

Van oudsher maakt groen een belangrijk onderdeel uit van de stedenbouwkundige structuur. Bijvoorbeeld werd langs een belangrijke doorgaande weg een dubbele bomenrij aangebracht. Een parkje vormde een speel- en ontmoetingsplek voor bewoners. In de meeste gevallen werd voor een stedelijke aanpak gekozen.

Groen wordt steeds meer als een drager van het wonen gezien. Groen zal door bewoners als een beeldbepalende structuur in een kern worden herkend. Bij de beleving van de sfeer van de openbare ruimte speelt naast het groen ook de architectuur en de materialisatie van de openbare ruimte een grote rol. Steeds zal de afweging gemaakt moeten worden tussen stedelijkheid of een dorps karakter.

In Dinkelland laat de structuur te wensen over. Diverse wegen zouden duidelijker met groen begeleid kunnen worden en zijn vaak zeer stedelijk ingericht. Het beleidsplan schept een kader dat aangeeft welke groenvorm op welke plek tot stand moet komen.

4.3.2 Begeleiding verkeer

In veel gevallen worden wegen, fietspaden en wandelpaden begeleid door groen. Boomstructuren en beplantingsstructuren markeren vaak de loop van de weg. Op diverse plekken heeft het groen een verkeersremmende functie. Bij verkeersdrempels accentueren we vaak de vernauwing met groen. Op veel locaties nemen we civiel-technische maatregelen waarbij wegen een ruimer profiel krijgen. Hierbij kan gedacht worden aan grassteenranden voor de overrijdbaarheid van bermen en snelheidsremmende maatregelen in diverse (technische) vormen. Deze maatregelen zijn dus veelal niet ingegeven op basis van het groenbeleid, maar worden door andere functies bepaald.

4.3.3 Ecologische functie

Ecologisch groen heeft een functie als leefgebied en/of een verbindingroute voor flora en fauna. Naast deze functie draagt ecologisch groen ook vaak bij aan andere doelen. Het Appellaantje in Ootmarsum is bijvoorbeeld ook mooi om naar te kijken en draagt daarom tevens bij aan de toeristische functie.

De ecologische kwaliteit van een groenobject of een groep groenobjecten, wordt met name bepaald door de mate waarin zij op hun locatie functioneel zijn voor de flora en fauna. Chemisch onkruidbeheer is uiteraard slecht verenigbaar met een ecologisch interessante situatie of ontwikkeling. Een rijke kruidlaag, struweellaag en boomkronenlaag staan borg voor de ontwikkeling van ecologisch interessante flora en fauna. In Dinkelland komen veel plantvakken voor die niet landschapseigen zijn. Deze kunnen mede als gevolg van het daarbij behorende beheer onmogelijk een bijdrage kunnen leveren aan een rijke flora en fauna.

4.3.4 Leefbaarheid, welbevinden en leefomgeving

De openbare ruimte is belangrijk voor alle aspecten van het leven in de bebouwde omgeving. Via de openbare ruimte komen de mensen in contact met elkaar en komen verbindingen in het maatschappelijk leven tot stand. Mensen die in een 'groenere' omgeving leven hebben minder klachten en een betere psychische gezondheid. De aanwezigheid van groen in de directe woonomgeving stimuleert mensen om meer, vaker of langer gezonde activiteiten te ondernemen. De inwoners in de kernen van Dinkelland hebben een lange traditie met het landschap. Juist landschappelijk groen speelt een grote rol bij de karakterisering van Dinkelland. Stedelijkheid van groen zal minder aan de identiteit bijdragen.

Aan de kwaliteit van de openbare ruimte worden dan ook hoge eisen gesteld, waarbij te denken valt aan duurzaamheid, een esthetisch beeld en meerdere gebruiksmogelijkheden. Met de interactie tussen inrichten en beheren staat of valt de kwaliteit, waarbij het belangrijk is te weten welke functie de groenvoorziening gaat of moet vervullen en op welk schaalniveau. Een eenvoudig speelplekje vraagt bijvoorbeeld om een geheel ander onderhoudsregime in vergelijking met een landschappelijk ingerichte randzone rondom een wijk of buurt.

4.3.5 Terreinbegrenzing en afscherming

Op sommige plaatsen vervult het groen een duidelijk begrenzend en of afschermende functie. Het gaat dan meestal om achter- of zijkantsituaties van tuinen, bedrijfsterreinen en andere vaak ongeordende plekken. Visueel onaantrekkelijke elementen kunnen door middel van groen aan het oog worden onttrokken. Tevens kan ongewenste inkijk of hinderlijke belichting door (parkerende) auto's worden verminderd of zelfs worden voorkomen.

Binnen de stedenbouwkundige structuur is er soms sprake van een groene open ruimte waarbij de randen bestaan uit opgaand groen. Deze situaties komen voor bij entree's van kernen, wijken en open ruimtes die geheel omsloten zijn door achterkanten van tuinen. Dit groen heeft een hoge waarde omdat het de beeldkwaliteit van een dergelijke ruimte in stand houdt. Een negatief aspect kan het toenemen van onoverzichtelijkheid of onveiligheid zijn. In dat geval worden in het beheer maatregelen genomen. Een tijdelijke overmatige transparantie als gevolg van degelijke snoei kan het gevolg zijn. Hiervan dienen bewoners vooraf op de hoogte gesteld te worden.

4.4 Decoratief groen

Als groenvoorzieningen niet functioneel zijn, gaat het doorgaans om groen voor decoratie. Er kan sprake zijn van een tuinachtige sfeer die niet structuur bepalend is. Het lijkt vaak of kleine vakjes snippergroen uit de particuliere tuin ontsnapt zijn. Op veel plekken in de gemeente lijkt het decoratieve aspect van het groen tot doel verheven. Alleen daar waar de rol van stadstuin of parkidee aan de orde is, kan een positieve bijdrage aan het dorpsbeeld ontstaan.

Voor de meer landschappelijke gebieden en de gebieden waar we een dorps karakter willen, is het gewenst we de veelheid aan soorten beplanting terugbrengen tot een klein en duidelijk sortiment. Hierbij moeten we meer recht doen aan het landschap of de agrarische oorsprong.

4.5 Verschijningsvormen van groen in Dinkelland.

Hieronder volgt een opsomming en een korte analyse van de verschillende verschijningsvormen in Dinkelland.

Bomen in laanverband.

Bomen in laanverband zijn bomen met een vaste plantafstand in één doorgaande rij. In het verleden is voor veel bestaande bomenrijen in de verschillende straten voor relatief kleine plantafstanden gekozen. In de kernen Denekamp en Ootmarsum doet zich dit in sterke mate voor, maar ook in de overige kernen is dit soms het geval. In het kader van het zogenoemde "wijkers-blijvers"-systeem was het de bedoeling om geleidelijk de dichtheid te gaan verlagen. Dit is echter nooit uitgevoerd. Door deze wand van stammen ontstaat een ongewenste begrenzing tussen het straatbeeld en aangrenzende voortuinen of gevels.

In de tijd van de ruilverkavelingen zijn veel bomenrijen langs wegen ontstaan met het doel daarmee een nieuwe landschappelijke structuur te scheppen. Er zijn dus bomenrijen geplant in gebieden, die in het oorspronkelijke landschap bijna geen bos of bomen kenden. Op grond van landschappelijke uitgangspunten, maken we een keuze of de bomen wel of niet relevant zijn. Terug in de tijd of handhaven als relict uit een bepaald tijdsbeeld. Nieuwe bomen in laanverband brengen we slechts daar aan waar een zekere monumentaliteit gewenst is.

Voor te kleine straten zijn vaak soorten gebruikt die op het moment van planten als goede nieuwe soorten voor straten te boek stonden. Helaas is van veel van deze soorten, zoals meidoorn en lijsterbes, gebleken dat de uiteindelijke levensduur beperkt is. Er is vaak voor veel en kleinere boomsoorten gekozen. Dit geeft een rommelig beeld. Het gaat hier met name om siervruchtbomen. In veel straten is voor opgaande, soms zuilvormige variëteiten gekozen waardoor soms een straatbeeld ontstaat dat in elk geval niet bij het beeld van een dorp past. Daarnaast blijkt nu dat sommige soorten een beperkte levensduur hebben en op hogere leeftijd gevoelig worden voor diverse aantastingen.

Het is de bedoeling dat we in de toekomst kiezen voor inheemse bomen met een lange levensduur.

Bomen in singelverband.

Bomen in singelverband zijn bomen die op willekeurige plantafstanden en niet in een doorgaande rij zijn geplant. Het kan een bewuste keus geweest zijn. Aannemelijker is echter dat deze vorm ontstaan is uit een voormalige houtwal. Ook kan het een rand van es of wal zijn, die langs de weg lag. Deze singelvormige structuren zijn kenmerkend voor Twente en stammen voornamelijk uit de tijd van de heideontginning. In Dinkelland komen veel singels voor bestaand uit eiken, berken en soms beuken.

In de toekomst willen we bestaande singels behouden. Verder willen we het singelidee als landschappelijk element versterken in en buiten de kernen.

Solitaire bomen en bosjes.

In de gemeente komen veel solitaire bomen voor. Deze staan soms op openbare, maar in veel gevallen op particuliere grond. Het gaat dan vaak om oudere en monumentale exemplaren. Door hun afmeting en locatie zijn ze dan ook sterk beeldbepalend. Opvallend is de aanwezigheid van diverse kleinere bosjes of boomgaarden, die zeker het dorpse karakter versterken.

De solitaire bomen en bosjes versterken het dorpse beeld. De aanleg ervan willen we dan ook bevorderen.

Gras.

Gazon geeft een dorps karakter en is relatief eenvoudig te beheren. Gazonvlakken worden vaak onderbroken door bomen en grote en kleine plantvakken waardoor een verbrokkeld beeld ontstaat. Er is daardoor weinig sprake van grote open ruimten. Op meer natuurlijke bermen gaan we een verschrallingsbeleid toepassen. De verschralling kunnen we realiseren door te maaien en het maaisel af te voeren. Hierdoor neemt de kruidenrijkdom toe. Op deze wijze ontstaan op termijn meer natuurlijke bermen en vereenvoudigt het toekomstige beheer. Het afvoeren van maaisel is op dit moment een probleem omdat de verwerking van groenafval in ontwikkeling is. Omdat gras bijdraagt aan het dorps karakter en eenvoudig te beheren is willen we dit veel toepassen.

Bos en houtwallen.

Van echt bos in beheer bij de gemeente is eigenlijk slechts sprake aan de zuidkant van Saasveld. Deze beplantingen hebben vaak een mooi natuurlijk ruig karakter, hetgeen opvallend is in de nabijheid van de kern. Bos komt van oorsprong binnen het gemeentelijk groen weinig voor.

Ondanks dat we zelf weinig bos beheren, willen we de aanleg ervan bij particulieren wel stimuleren. Zie in dit verband de maatregelen onder paragraaf 3.3.1. en 3.3.2..

Lage plantvakken.

In de grotere open ruimtes tussen de bebouwing komen we veel grotere en bredere plantvakken tegen. Het gaat dan vaak om gemengde bodembedekkers, die meer naar decoratie dan naar structuur tenderen. Deze plantvakken ontnemen het zicht op duidelijker structuren. Er zijn soorten aangeplant waarvan de waarden ten aanzien van beeld en beheer nu betwijfeld wordt. De sierwaarde is vaak beperkt en het beheer intensief en complex. Hierdoor passen we chemische onkruidbestrijding regelmatig toe. Voorbeelden hiervan zijn soorten als Potentilla, Spiraea, Berberis, Deutzia, Mahonia en dergelijke. De goed gesloten vakken bestaan onder andere uit Cotoneaster- en Lonicera-soorten.

Opvallend is de aanwezigheid van veel kleine plantvakjes met beplanting, die in een slechte toestand verkeren, of door bewoners in gebruik zijn genomen. Een specifiek beeld vormen gebieden waar tussen weg en voortuinen langere beplantingsvakken liggen. Ruimtelijk dragen deze vakken evenveel bij aan het straatbeeld als de beplanting in de tuinsituaties.

In de toekomst willen we veel lage plantvakken vervangen door gras of gazon.

Rozenvakken.

In de kern van Denekamp komt een veelheid aan rozenvakken voor. De oorsprong lijkt in de drang naar decoratie te liggen. Wat betreft het beheer vergen deze vakken veel inspanning temeer daar het om sterk groeiende soorten gaat. Juist bij gecultiveerde soorten ontkomen deze vakken niet altijd aan chemisch beheer. Onderscheid wordt gemaakt tussen zodenvormende rozen en struikvormige rozen. De laatste vorm is het meest onderhoudsgevoelig.

In de toekomst willen we veel rozenvakken vervangen door extensieve soorten of door gras/gazon.

Grove heesters.

Op veel plaatsen vinden we plantvakken met grove, hoog opgegroeide heesters. Deze snoeien we regelmatig fors om verjonging tot stand te brengen. Deze gevallen komen regelmatig voor in te kleine plantvakken en stroken. In veel situaties zorgen deze beplantingen voor een onveilig beeld, omdat de groeikracht te sterk is. Het gevolg is dat takken te sterk over de randen van de vakken hangen, wat wandelaars en fietsers kan hinderen. Regelmatig dunnen van het stamtal is noodzakelijk om een fraai beeld te handhaven. Dit is uiteraard tijdrovend. In Dinkelland zijn alle mogelijke, op zich goede, soorten gebruikt, echter in sterk gemengde vorm. Het gevolg is dat goed beheer complex is. Soorten zijn bijvoorbeeld Cornus, Deutzia, Lonicera, Spiraea en dergelijke. De soortenkeuze willen we gaan vereenvoudigen.

Achter- en zijkanten van tuinen.

Er is sprake van veel achter- en zijtuinsituaties, die aan het openbare groen grenzen. Deze grenzen zijn van groene of gebouwde aard of een combinatie van beide. Omdat particuliere tuinbezitters de neiging hebben hun gebied af te schermen, wordt het beeld van de achterkanten van tuinen door alle mogelijke en verschillende constructies bepaald. Er is bijna nooit een eenduidig beeld. Alleen openbare beplantingen zijn in staat om dit soms rommelige beeld aan het oog te onttrekken.

In de toekomst streven we naar het dichthouden van de beplanting. Waar mogelijk en nodig spreken we bewoners aan op hun verantwoordelijkheid. Verder zullen wij in een te ontwikkelen folder (zie ook paragraaf 3.3.2.) hierover adviezen geven.

Voortuinen.

In alle kernen vinden we een breed scala aan voortuinsituaties. De gemeentelijke beplantingen hebben vaak een met de aangrenzende particuliere tuinen vergelijkbare soortenrijkdom. In veel gevallen is geen scheiding tussen openbaar en privé-terreinen zichtbaar. Het is dan ook de vraag of deze vakken niet beter uitgegeven zouden kunnen worden of dat een vereenvoudiging van het beplantingsbeeld de helderheid tussen openbaar en privé zou kunnen versterken. Een apart beeld wordt gevormd rond de vrije sectorbebouwing waar veel grasstroken en lagere beplantingen aan particuliere grond grenzen. In veel gevallen is het verschil van het beeld van particulier en openbaar groen niet vast te stellen.

De gemeente Dinkelland gaat een folder uitbrengen met daarin concrete adviezen en aanbevelingen van erf- en bijbehorende beplantingen. Zo gaan we in de folder onder andere adviseren dat het gebruik van bijvoorbeeld beuken-, cq meidoornhagen landschappelijk meer verantwoord is, dit in tegenstelling tot het gebruik van bijvoorbeeld coniferen.

Parkjes en groene binnengebieden.

In sommige wijken liggen groenstroken met een parkachtige opzet. Langs achtertuinen zijn vaak grove heesters geplant. De samenstelling is zeer divers en er zijn door matig onderhoud veel opslagsoorten in het sortiment geslopen. Omdat deze soorten vaak een relatief grote groeiafmeting krijgen, komen beplantingen zwaar over de ruimte te hangen waardoor een onveilig en onduidelijk beeld ontstaat.

In de toekomst gaan we de parkjes en binnengebieden waar nodig herinrichten zodat ze voldoen aan het dorps- of cultuurhistorische karakter en makkelijk te onderhouden zijn.

Samenvattend geven we ten aanzien van de verschijningsvormen van het groen de volgende adviezen.

- bomen in laanverband: we kiezen voor inheemse bomen met een lange levensduur en soorten die passen binnen het beeld van het dorp. Bomen in lanen en rijen gebruiken we slechts daar waar een zekere monumentaliteit gewenst is. Plantafstanden dienen in verhouding te staan tot het straatbeeld.
- bomen in singelverband: we houden de bestaande singels in stand. Het singelidee als landschappelijk element willen we versterken in en buiten de kernen.
- solitaire bomen en bosjes: solitaire bomen, bosjes en boomgaarden versterken het dorpse karakter. De aanleg ervan gaan we stimuleren.
- bos en houtwallen: de gemeente beheert niet veel bos, maar zal de aanleg van bos en houtwallen bij particulieren en andere organisaties wel stimuleren.
- gras: omdat gras eenvoudig te beheren is en bijdraagt aan een dorps karakter willen we dit veel toepassen. Op natuurlijke bermen willen we een verschraving toepassen.
- lage plantvakken: afhankelijk van de locatie vervangen we lage plantvakken door gras of gazon.
- rozenvakken: rozenvakken vervangen we door extensieve soorten of gras/gazon.
- grove heesters: deze plantvakken gaan we veel dunnen en soms omvormen. Het is belangrijk om een fraai beeld te handhaven. De soortenkeuze gaan we vereenvoudigen.
- achter- en zijanten van tuinen: we streven naar het dichthouden van beplanting. Daarnaast zullen we bewoners aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Verder zullen wij in een te ontwikkelen folder hierover adviezen geven.
- voortuinen: vakken waarin een onduidelijke grens bestaat tussen particuliere en gemeentegrond kunnen we verkopen, of we gaan het beplantingsbeeld vereenvoudigen.
- parkjes en groene binnengebieden: in de toekomst gaan we de parkjes en binnengebieden waar nodig herinrichten zodat ze voldoen aan het dorpse of cultuurhistorische karakter en makkelijk te onderhouden zijn.

4.6. Lagenstructuur

Hierboven zijn de belangrijkste verschijningsvormen van groen in Dinkelland beschreven. In werkelijkheid is er op een bepaalde plek in het dorp een samenstelling van deze vormen waar te nemen. Op grond van dit beeld kennen we een meer landschappelijk of een meer stedelijk beeld aan de plek toe.

Omdat het niet om een strak meetbare samenstelling gaat maar een gevoelsmatige wordt de 'sfeerlaag' geïntroduceerd. Het voordeel van de 'sfeerlagen'-gedachte is dat we het groen in deze laag kunnen afstemmen op het gewenste beeld. We onderscheiden in deze nota en de deelnota's de volgende sfeerlagen:

- de landschappelijke laag: deze laag betreft het landschap en het buitengebied)
- de kernlaag: deze laag betreft het centrum van een kern
- de woonlaag: deze laag betreft de woonwijken

In het volgende hoofdstuk over beheer gaan we nader in op de verschillende sfeerlagen en de betekenis van de sfeerlagen voor het groen.

Conclusie:

In deze nota en de deelnota's onderscheiden we drie sfeerlagen in het groen. Dit zijn de landschappelijke laag (landschap/buitengebied), de kernlaag (centrum van een kern) en de woonlaag (de woonwijken).

5. BEHEER

5.1. Algemeen

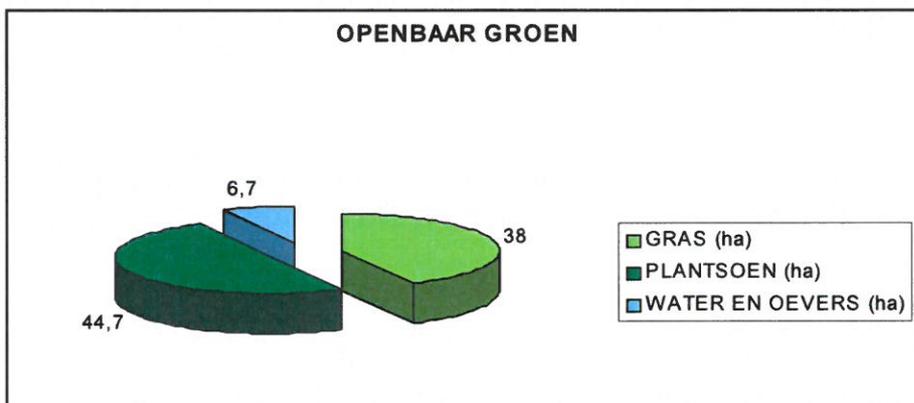
In dit hoofdstuk besteden we eerst aandacht aan hoeveelheid te beheren groen (arealen). Vervolgens werken we de lagenstructuur nader uit, omdat deze de basis vormt voor de keuzes die we maken en gevolgen hebben voor het beheer en mogelijke omvorming van groen. Daarna gaan we dan ook in op de wijze van het beheer van openbaar groen in paragraaf 5.3. De feitelijke organisatie en het beheer behandelen we inhoudelijk in de bijlagen.

5.2. Arealen

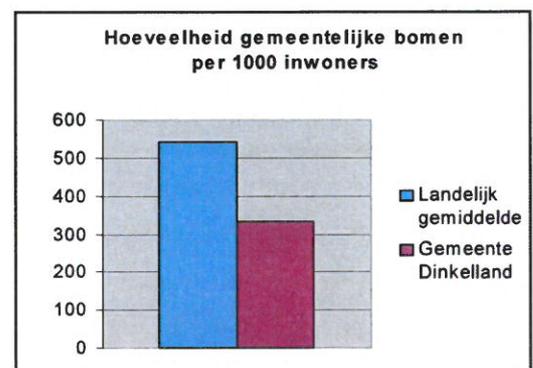
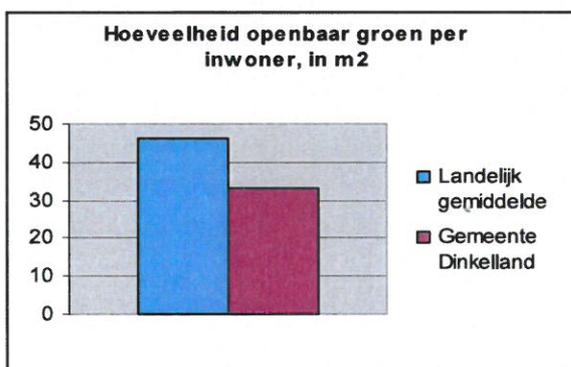
De oppervlakte van de gemeente Dinkelland bedraagt 17.000 hectare. Hiervan bedraagt de totale oppervlakte openbaar groen circa 89,5 hectare. De gemeente Dinkelland heeft dus maar 0,5 % openbaar groen. In vergelijking met het landelijk gemiddelde is dit erg weinig. Het openbare groen treffen we natuurlijk wel aan op belangrijke (zicht)plekken. Deels wordt dit gecompenseerd door bos en particulier groen.

Binnen onze gemeente hebben we de volgende te onderhouden groenonderdelen.

- bomen
- plantsoen
- grasvelden
- open water en oeverbescherming

De gemeente Dinkelland heeft circa 33 m² openbaar groen per inwoner. Het landelijk gemiddelde ligt op 46 m². In de gemeente Dinkelland staan 9331 bomen binnen de bebouwde kom die in eigendom zijn van de gemeente Dinkelland. Gemiddeld staan er 333 bomen per 1000 inwoners. Vergeleken met het landelijk gemiddelde (541 bomen per 1000 inwoners) heeft de gemeente Dinkelland relatief weinig bomen in gemeentelijk eigendom. Dit wil niet zeggen dat er weinig bomen in de gemeente Dinkelland staan. Het aandeel bomen in particulier bezit, levert een aanzienlijke bijdrage aan van het totale bomenbestand.

In de gemeente Dinkelland maken we nog geen onderscheid in onderhoudsniveaus. Wel onderscheiden we onderhoudscategorieën zoals o.a. struiken, botanische rozen, gras en bos. De 44 hectare plantsoen bestaat uit :

- botanische rozen	21732 m2
- bosplantsoen	279344 m2
- vaste planten	719 m2
- sierplantsoen (opgaand)	83820 m2
- opg. beplanting + bodemb.	17750 m2
- Bodembedekkers	46955 m2
- struikrozen	8867 m2
- blokhaag	8110 m2
- seizoenbeplanting	149 m2

Conclusies:

Onze gemeente heeft relatief (in vergelijking met andere gemeenten) weinig openbaar groen (0,5% van de totale oppervlakte). We treffen het openbare groen wel aan op belangrijke zichtplekken. Het beeld van de gemeente wordt dus voor een groot deel bepaald door het groen van particulieren. Het is gewenst waar mogelijk het groen van particulieren aan te laten passen aan de doelstellingen dorps en cultuurhistorisch karakter van de gemeente.

5.3 Wijze van beheer

In paragraaf 3.2.3. gaven we aan dat we streven naar een doelmatiger beheer van het groen. Deze doelmatigheid willen we realiseren door o.a. :

- ecologisch beheer
- natuurlijk inrichten van plantvakken
- uitgifte van groen
- extensiever onderhoud
- omvormen van intensief naar extensief groen
- planmatiger beheer (onder andere door beeldkwaliteitsplannen)

We onderscheiden in deze nota drie sfeerlagen:

- landschappelijke laag: dit is de laag waar het landschap de belangrijkste rol speelt.
- kernlaag: dit is de laag met een centrumkarakter, ook wel 'het centrum'.
- woonlaag: dit is de laag waar gewoond wordt (o.a. de wijken).

Naast deze lagen onderscheiden we nog de groene binnengebieden, bedrijventerreinen en bijzondere en aandachtsgebieden.

In algemene zin kunnen we zeggen dat er een samenhang bestaat tussen de wijze van beheer en het type groen. We onderscheiden in deze nota de volgende groentypes: cultureel, half-cultureel, half-natuurlijk en natuurlijk. In het onderstaande schema lichten we deze types en de samenhang tussen het type groen en de wijze van beheer nader toe.

	cultuurlijk	half cultuurlijk	half natuurlijk	natuurlijk
verschijningsvorm	ligt van tevoren vast	in grote lijn vastgelegd	Ligt in grote lijn niet vast	ligt niet vast
plantensoorten	gekweekt en veelal uitheems	inheems en uitheems	hoofdzakelijk inheems	inheems
intensiteit onderhoud	zeer intensief	matig intensief	neigt naar extensief	extensief
instandhouding assortiment	kunstmatig	kunstmatig, wel met menging van inheemse soorten mits het beeld niet wordt verstoord	soms kunstmatig ingrijpen, maar er is meer ruimte voor spontane ontwikkeling	spontane ontwikkeling
verandering	nauwelijks	nauwelijks	redelijk dynamisch	dynamisch
Kenmerkende groencategorieën	fijne en bodembedekkende heesters, strakke hagen, cultuurrozen, vaste planten, wisselperken, gazons en bloembakken.	Fijne, grove en bodembedekkende heesters, hagen, botanische rozen, gazons en trapvelden.	Bos, bosplantsoen en struweel met enkele exoten. Gras met bollen	Bos, bosplantsoen en struweel, ruw gras. Bloemrijke bermen en oevers
Onderhoudsmaatregelen	schoffelen, uitharken, wieden, vakkundig snoeien (vorm) beplanting (heggschaar) of verjongingssnoei (grote vakken), graskanten snijden, bemesten, plantbakken plaatsen of opnieuw beplanten. Chemische onkruidbestrijding tot 2010.	schoffelen (randen), uitharken, uitrieken, grof snoeien (maaibalk) en vakkundig snoeien (dunnen) bij hogere heesters en afzetten van beplanting.	Maaien, afzetten, snoeien. In frequentie hoger dan natuurlijk groentype Minder acceptatie kruidengroei	Maaien, afzetten, snoeien. In frequentie lager dan halfnatuurlijk groentype. Acceptatie kruidengroei
Valt normaliter globaal binnen	kernlaag	kernlaag en woonlaag	Woonlaag en landschappelijke laag	landschappelijke laag

Bij elk type groen is aangegeven binnen welke sfeerlaag deze nu globaal voorkomt. Dit sluit niet uit dat er, zoals bijvoorbeeld in Ootmarsum, ook natuurlijk groen in de stedelijke omgeving kan bestaan. In de deelrapporten worden duidelijke ontwikkelingskeuzes gemaakt. Waarbij de landschappelijke laag uiteraard een natuurlijker beeld zal hebben, terwijl de woonlaag meer cultureel mag zijn.

5.4. Sfeerlagen en beheer

In deze paragraaf delen we aan elke sfeerlaag en enkele aandachtsgebieden een toekomstige beheervorm toe. De gevolgen van de keuzes bestaan bijvoorbeeld uit het vervangen van groenvakken door gras of extensievere vormen van groen. Uiteindelijk zal er een nieuw evenwicht ontstaan tussen technische en financiële beheermogelijkheden. De bewoners van Dinkelland worden op deze aspecten d.m.v. voorlichting gewezen.

5.4.1. Landschappelijke laag

In het onderstaande schema vermelden we de belangrijkste aspecten over de landschappelijke laag.

Landschappelijke laag	
Definitie	De landschappelijke laag wordt gevormd door het beeld waarin de aspecten van het landschap rond de kern herkenbaar zijn.
Doel van het groen	Versterken/ontwerpen van boom/groenstructuren die een duidelijke relatie hebben met het aanpalende landschaptype.
Te realiseren beelden	bomen langs wegen volgens een landschappelijk patroon (meer 'losse' verbanden en geen meetkundige patronen) inheemse plantensoorten bomen kruidlaag met landschappelijk verantwoorde bermenmengsels extensieve gazons bermgras
Centraal staat	natuurlijke en spontane ontwikkeling
Beheervorm	natuurlijk en incidentele maatregelen om het gewenste beeld te krijgen
Aspecten	meer eenheid in het doorgaande karakter van de straten meer eenvormigheid in de soortenkeuze van de bomen beplantingen meer landschappelijk en begeleidend en niet te monumentaal zo min mogelijk franje natuurlijker ontwikkelingsmogelijkheden van de ondergroei in met name gras
Kenmerkend groen	Bos, bosplantsoen, open struweel, ruw gras en bloemrijke bermen en oevers
Omvorming en	Rooien (openstellen) en dunnen om variatie te vergroten, dood hout (takken en bomen) laten liggen, randenbeheer (oogpunt van veiligheid) en selectief, gefaseerd maaien van gras of ruigtekruiden en periodiek begrazen indien dit praktisch mogelijk is.

De hoofdstructuur van alle kernen wordt gevormd door grotere lijnvormige wegenstructuren die vanuit het omringende landschap komen en zelfs tot in de kern lopen. Het plan bestaat uit het versterken en waar nodig ontwerpen van boom/groenstructuren, die een duidelijke relatie hebben met het landschap. Voorgesteld wordt de grotere doorgaande straatbeelden te ontdoen van de franje van kleine en van elkaar verschillende plantvakken. Het vervangen van gazons door bermgras versterkt het dorps karakter.

Daarnaast versterken we de verbinding tussen de traditionele kern en het landelijke gebied en wordt deze voor het toerisme/recreatie attractiever in de vorm van fiets- en wandelroutes met als thema: "Van een sfeervolle dorpskern langs een lommerrijke allee naar het dromerige landschap".

5.4.2 Kernlaag

In het onderstaande schema vermelden we de belangrijkste aspecten over de kernlaag.

Kernlaag	
Definitie	De kernlaag is het gebied in en rond het centrum van een kern. Commerciële bedrijvigheid in combinatie met wonen en werken, maar ook voorzieningen als "het postkantoor" en "de kerk" bepalen de sfeer. Groen is qua ruimtegebruik ondergeschikt maar wel zeer beeldbepalend.
Doel van het groen	Beeldbepalende inheemse bomen die het dorpse en cultuurhistorische karakter in de sfeer van "de oude eik op het plein" versterken.
Te realiseren beelden	solitaire bomen op markante plekken, waarbij de maat en de soort zijn afgestemd op het te realiseren beeld weinig detailbeplantingen en geen exotisch groen gras en gazon in plaats van plantvakken
Centraal staat	realiseren van groenstructuur met een dorps- en cultuurhistorisch karakter dat relatief weinig onderhoud vergt
Beheervorm	half-natuurlijk
Aspecten	versterken groen dat een duidelijke relatie heeft met het dorpse en cultuurhistorische karakter meer eenheid in de soortenkeuze van de inheemse bomen een zekere onregelmatigheid voor wat betreft de bomenstructuur in de woonomgeving van de kernlaag in de wijkontsluitingswegen (van kern naar wijk) zetten we de bomen ook meer in wildverband. zo min mogelijk franje
Kenmerkend groen	Inheemse boomsoorten als de eik, de kastanje en de linde.
Omvorming en	Rooien (openstellen) van bomen op plekken waar deze niet gewenst zijn, planten van bomen op markante plekken, omvormen van plantvakken.

Over de informatie in het bovenstaande schema merken we het volgende op:

- we beschouwen de kastanje aan als een inheemse boomsoort. De kastanje is immers al zo lang in Nederland in cultuur, dat deze soort als onderdeel van het een landschappelijke keuze gezien wordt.
- stedelijkheid mag, juist in het licht van de toeristische activiteit, slechts verwijzen naar de kleine stadse sfeer van het dorp van weleer, met alle daarbij horende symboliek.
- de wijkontsluitingswegen beginnen in of nabij de kern en waaieren radiaal uit naar de verblijfsgebieden. We mogen ze echter niet verwarren met de landschappelijke laag, waarbinnen de wegen van een grotere infrastructurele orde zijn. De wijkontsluitingswegen hebben voornamelijk een functie voor fiets- en voetgangersverkeer en bestemmingsverkeer voor auto's. Autoverkeer kan daarvan gebruik maken maar minder in het kader van doorgaande routes. In de toekomstige planvorming zal dat nog sterker het geval zijn. De wijkontsluitingswegen moeten nadrukkelijker naar de wijken en, waar dat kan, verder naar het landschap lopen.
- Er wordt meer uitgegaan van het idee van de globale rijen zoals in een 'singel'. In tegenstelling tot de doorgaande enigszins monumentale lanen in de landschappelijke laag (vanuit het landschap naar de kern) moet een zekere onregelmatigheid in doorgaand geboomte de sfeer van de woonomgeving in de kernlaag benadrukken. Op basis van de stedenbouwkundige structuur kiezen we mogelijk voor een strakkere opzet van doorgaande bomenrijen.

5.4.3 Woonlaag

In het onderstaande schema vermelden we de belangrijkste aspecten over de woonlaag.

Woonlaag	
Definitie	de woongebieden en woonwijken. De woonlaag bestaat uit een homogeen beeld van kleine en grote woonstraten waarin door stedenbouwkundige ontwikkelingen in de tijd enige variatie is ontstaan.
Doel van het groen	Het verschil in ruimtelijk beeld tussen wijkontsluitingswegen en woonstraten versterken. Enkele bomen van hoge kwaliteit kunnen al voldoen.
Te realiseren beelden	meer solitaire bomen en boomgroepen in de woonstraten enkele bomen met hoge beeldkwaliteit kunnen in een straat al voldoen het aantal bomen brengen we in woonstraten sterk terug de soortkeuze van bomen kan relatief stedelijk zijn formele bomenrijen kunnen, maar deze moeten niet de suggestie van een doorgaande weg wekken bomenrijen in zijstraten verdwijnen geleidelijk beplantingsvakken vormen we om naar een meer eenduidig assortiment onderscheid met particuliere tuinen maken we meer zichtbaar
Centraal staat	realiseren van groen met een dorps- en cultuurhistorisch karakter dat relatief weinig onderhoud vergt
Beheervorm	halfcultuurlijke en/of cultuurlijke beheervorm
Aspecten	versterken groen dat een duidelijke relatie heeft met het dorps- en cultuurhistorische karakter meer eenheid in de soortenkeuze van de inheemse bomen een zekere onregelmatigheid voor wat betreft de bomenstructuur in de woonomgeving van de kernlaag in de wijkontsluitingswegen (van kern naar wijk) zetten we de bomen ook meer in wildverband. zo min mogelijk franje
Kenmerkend groen	Inheemse boomsoorten als de eik, de kastanje en de linde.
Omvorming en	Rooien (openstellen) van bomen op plekken waar deze niet gewenst zijn, planten van bomen op markante plekken, omvormen van plantvakken.

Opvallend in alle kernen is de aanwezigheid van veel verschillende boomsoorten van de tweede of derde grootte. Dat wil zeggen dat deze bomen bijvoorbeeld niet vergelijkbaar zijn met bomen als beuk, eik en linde. Vaak is de sierwaarde wel hoog maar is de kwaliteit en houdbaarheid van dit soort bomen op de langere termijn beperkt gebleken.

De woonlaag grenst vaak direct aan de kernstructuur en heeft vaak een zeer stedelijk karakter, vaak met rijbeplantingen in de straten. Voorgesteld wordt om het verschil in het ruimtelijk beeld tussen de groenstructuur in de wijkontsluitingswegen en de woonstraten te versterken. Dit kan vorm krijgen door in de woonstraten solitaire bomen en boomgroepen aan te planten, waardoor het straatbeeld in de breedte vrijkomt en de straten duidelijker eindigen. Enkele bomen van hoge beeldkwaliteit kunnen al voldoen. Formele rijbeplantingen hoeven niet uitgesloten te worden zolang we niet de suggestie van een doorgaande weg wekken. De hier en daar in zijstraten voorkomende rijbeplantingen verdwijnen geleidelijk. De bij de kernlaag behorende wijkontsluitingswegen daarentegen worden van min of meer doorgaande rijen en singelachtige boomstructuren voorzien en zullen als veel groenere lijnen het dorp uitlopen.

In de kleine woonerfsituaties kan groen onder voorwaarden worden uitgegeven aan bewoners, omdat het verschil tussen openbaar en privé vaak onduidelijk is. Het aantal bomen brengen we dan sterk terug. We moeten dan echter wel solitaire, zwaardere bomen met een hoge beeldkwaliteit aanplanten.

De veelheid aan bodembedekkende beplantingen langs erfonthutingswegen, brengen we terug naar een éérvormiger assortiment zodat onderscheid met aangrenzende particuliere tuinen zichtbaar wordt.

5.4.4. Bijzondere en aandachtsgebieden

Bedrijventerreinen.

Bedrijventerrein hebben meestal een stedelijk karakter, waarbij opvalt dat de invulling met plantvakken en bomen juist een tuinensfeer kenmerkt. De groenstructuur op de bedrijventerreinen is vergelijkbaar met de andere delen van de woonlaag. Boombeplantingen staan hier onder druk als gevolg van de verkeersbewegingen en inritsituaties.

Om tegenwicht te bieden aan de grootschalige inrichting van deze terreinen heeft het handhaven of planten van solitaire bomen van hoge kwaliteit de voorkeur. Voorgesteld wordt sterke beplantingen te ontwikkelen en kleinschalige groenvakjes te vermijden. De lage plantvakken kunnen worden omgevormd tot meer eenvormige beplantingen zodat een heldere doorgaande wegbegeleidende beplantingsstrook ontstaat. Daar waar een rommelige situatie op erven zou kunnen optreden, moeten we streven naar het aanbrenge van extra beplanting om het een en ander af te schermen.

Nieuwe uitbreidingen.

Bij nieuwe uitbreidingen moet het gekozen karakter van de wijkonthutingswegen doorlopen naar het landschap. De wijkonthutingswegen willen we van globale rijen in sfeer van singels voorzien. Om het dorps karakter te bewerkstelligen wordt in de woonstraten voor de aanplant van enkele solitaire bomen van hoge kwaliteit gekozen.

De dorpsrand mag in het landschap ondergeschikt zichtbaar zijn. De karakteristieke openheid van het heideo ntingingslandschap dienen we te respecteren en de dichtheid van het oude-hoevenlandschap mag daarmee in contrast staan. Bij nieuwe uitbreidingen moeten we een afweging maken op welke plek welke sfeerlaag het uitgangspunt geeft voor nadere uitwerking. Een zorgvuldige soortkeuze en het respecteren van de kwaliteiten van het bestaande en het aangrenzende landschap zijn van groot belang.

De afdeling Beheer en Onderhoud dient tijdig bij de planvorming betrokken te worden. Zodoende kunnen de gevolgen van wijzigingen in het bestaande en het aanvullende beheer tot een optimale nieuwe beheersituatie leiden.

Parkjes en groene binnengebieden

In de parkjes en groene binnengebieden is sprake van achterstallig onderhoud. Hierdoor zijn enkele beplantingen te 'zwaar' geworden. In eerste instantie kunnen deze gebieden zwaar doorgesnoeid worden. Vervanging met gematigder groeiende soorten verdient de aanbeveling. De eerder geconstateerde problematiek van achterkanten heeft hier betrekking op. Door zware snoei zullen alle achterkanten in de vorm van schuttingen, tuinhuisjes e.d. letterlijk aan het licht komen. In dat geval zal handhaving van de grenssituatie van belang zijn. Overigens zal na circa twee jaar de begroeiing weer voor afscherming kunnen zorgen.

Conclusie:

In deze nota onderscheiden we drie sfeerlagen in het groen. Dit zijn de landschappelijke laag (landschap/lijnen uit het landschap), de kernlaag (centrum van een kern) en de woonlaag (de woonwijken). We hanteren in Dinkelland vier beheertypen groen: cultureel, half-cultureel, half-natuurlijk en natuurlijk. Bij elke sfeerlaag past een beheervorm:

- landschappelijke laag: In de landschappelijke laag wordt een beeld opgebouwd dat landschappelijk en natuurlijk is. Dit kan door middel van bermgras en een eenduidige boomsoortenkeuze met de nadruk op inheemse soorten. Natuurlijke ontwikkeling is hierbij het sleutelwoord. Hierbij kiezen we voor een natuurlijke beheervorm.
- de kernlaag: In de kernlaag is weinig groen aanwezig. Het wel aanwezige groen is vaak van grote waarde. Hier kiezen we voor een halfnatuurlijke beheervorm. De voorkeur gaat uit naar inheemse soorten. Exotisch groen en detailbeplanting zijn ongewenst.
- de woonlaag: De opzet van de beplantingen in de woonlaag kan uiteindelijk uit een eenvoudig helder samengesteld assortiment bestaan. Hier kiezen we voor een halfculturele of een culturele beheervorm. Hierdoor onderscheidt de particuliere tuin zich zichtbaar. Doordat we bomen en boomgroepen aanplanten, versterken we het beeld tussen wijkontsluitingswegen en woonstraten. Langs wijkontsluitingswegen worden bomen min of meer in wildverband gezet. Uitgifte van groen kan onder voorwaarden gebeuren. In elk geval moet er consensus met alle betrokken bewoners over uitgifte in een logische groene eenheid zijn.

Voor de culturele en half culturele beplantingen van landschappelijke laag willen we omvormen. Voor wat betreft bedrijventerreinen heeft het planten van solitaire bomen van hoge kwaliteit en het planten van eenvormige sterke beplantingen de voorkeur. We houden bij aanleg van nieuwe bebouwing rekening met het aangrenzende landschap. Een zorgvuldige soortkeuze en het respecteren van de kwaliteiten van het bestaande en het aangrenzende landschap zijn van groot belang. In parkjes en groene binnengebieden moeten we achterstallig onderhoud uitvoeren. We willen ook het aantal soorten beperken en sterk groeiende soorten vervangen door gematigd groeiende soorten.

6 FINANCIEN

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de kosten van het groenonderhoud en de kosten van de maatregelen, die wij willen gaan nemen in het kader van het gemeentelijk groenplan Dinkelland. Eerst komen de kosten van het groenbeheer aan de orde in paragraaf 6.2. Daarna gaan we in paragraaf 6.3. in op de kosten van de maatregelen uit het GGP en de deelnota's.

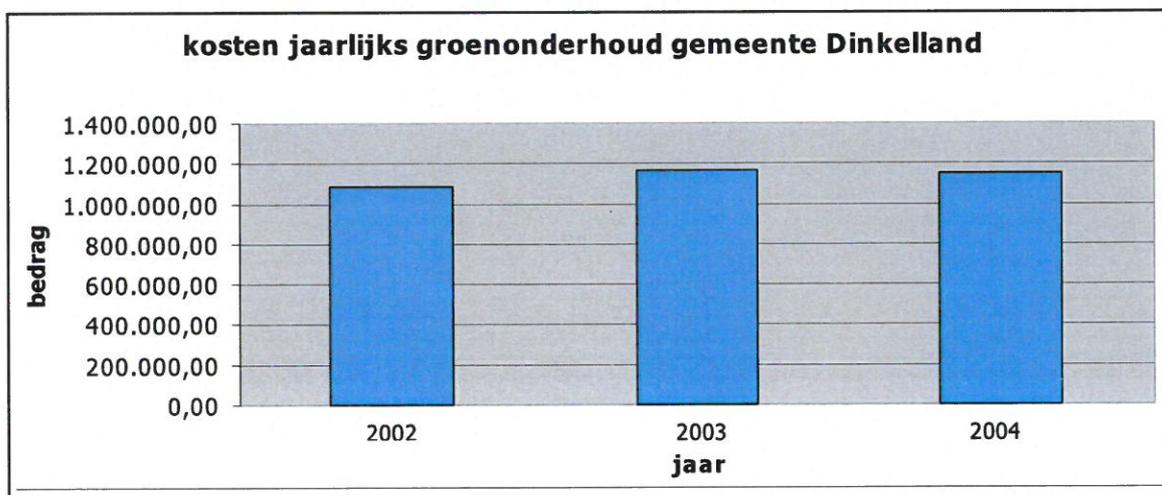
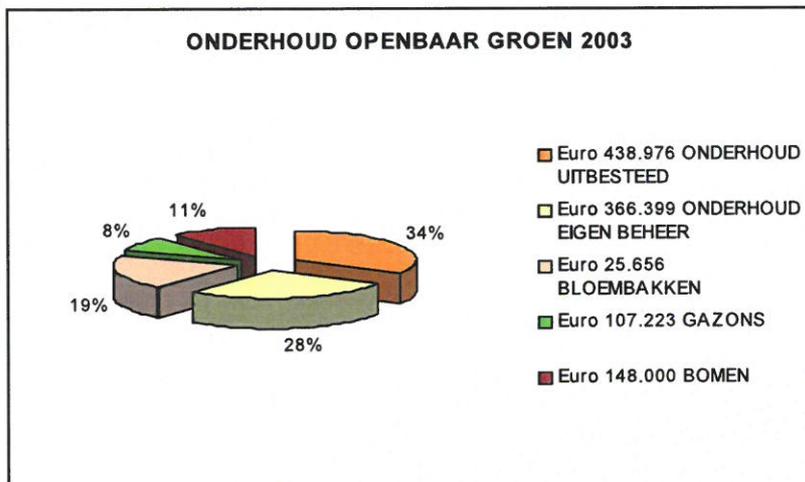
6.2. Beheerkosten groen

De afgelopen jaren zijn de financiële middelen (budgetten) voor het beheer en onderhoud van het groen regelmatig verminderd. Gezien het sombere beeld van de meerjaren begroting moeten we waarschijnlijk nog meer snijden. Dit kan het groenbeleid onder druk zetten. Zie schema's

Het streven naar een verantwoord kostenniveau is een goed uitgangspunt, mits we dit in relatie brengen met de gewenste kwaliteit.

Ondanks dat in het begrotingsjaar 2004 het groenareaal is uitgebreid met 31.595 m², betreffende de wijken Vinke 1 en 2 te Ootmarsum en de wijk ; t Remerink te Denekamp, heeft er zich in verband met bezuinigingen aangaande het groenonderhoud een daling van de onderhoudskosten voor gedaan.

Dit heeft momenteel consequenties voor het onderhoudsniveau in de kernen.

Weergave van de kosten voor de volgende producten:

Groenbeheers-/ en groenstructuurplan, heesters en botanische rozen, gazons en ruw gras, bomen (binnen en buiten bebouwde kom).

De bedragen voor 2002 en 2003 komen uit de jaarrekening en het bedrag voor 2004 uit de begroting.

Kosten groenonderhoud per m² bedraagt € 1,10

Er is sprake van een toename in kosten bij het wegvallen chemische onkruidbestrijding (2012). Aan de hand van kengetallen is door Beheer en Onderhoud een berekening gemaakt. De toename van de onderhoudskosten is gebaseerd op het verhogen van de schoffelfrequentie van 2 keer naar 6 keer per jaar. Door deze maatregel zullen de onderhoudskosten stijgen met ± € 70.000,-- op jaarbasis en zal daarnaast ook nog consequenties hebben voor het onderhoudsbeeld.

Conclusie:

Waarschijnlijk zal er in de komende jaren meer gesneden moeten worden in de begroting. Terwijl de kosten in de voorgaande jaren zijn toegenomen. Beeldkwaliteitplannen dragen bij aan een goede kostenverhouding.

6.3. Vergelijking beheerkosten met andere gemeenten

Naar aanleiding van een onderzoek van Bureau Berenschot is een voorlopige conclusie; dat we ten opzichte van andere gemeenten relatief veel eigen formatie hebben op het gebied van onderhoud en beheer van openbaar groen, maar per saldo zijn we € 805.500,-- goedkoper uit, dan gemeenten van vergelijkbare grootte. Dit betekent dat we ondanks de hoge eigen formatie reeds efficiënt werken en het budget en dus de kwaliteit te laag is. Ook uit een rapportage van de "Databank Gemeentelijk Groenbeheer" komt naar voren dat de m² prijs voor wat betreft onderhoud van openbaar groen in de gemeente Dinkelland aanzienlijk lager ligt dan het landelijk gemiddelde (€ 1,15 per m2)

6.4 Herinrichting – en omvormingsvoorstellen

voor het omvormen van plantvakken en boomstructuren.

Gemeentelijk groenplan
Gem. Dinkelland
Inhoud voorstellen

Totale omvormingskosten " 9 Kernen "			
Kern	Realiseringstermijn		
	k	M	L
Denekamp	€ 35.350,00	€ 80.900,00	€ 5.350,00
Nrd-Deurningen	€ 3.347,00	€ 5.500,00	
Lattrop	€ 11.400,00	€ 6.900,00	
Tilligte	€ 8.500,00	€ 4.800,00	€ 5.750,00
Ootmarsum	€ 17.550,00	€ 26.500,00	
Weerselo	€ 10.000,00	€ 17.400,00	
Saasveld	€ 15.300,00	€ 6.000,00	€ 1.500,00
Deurningen	€ 12.075,00	€ 14.450,00	
Rossum	€ 15.390,00	€ 23.250,00	
Totaal	€ 128.912,00	€ 185.700,00	€ 12.600,00

*bij de berekening van deze bedragen is geen rekening gehouden met indexering van 2,5% per jaar.

De top 5 voor het omvormen van groen in de kernen bestaan uit:

- het vervangen van zachte en slechte boomstructuren
- het vervangen van grootschalige beplantingsvakken door gras
- het gebruiken van gesloten beplantingen
- minder snippergroen
- toepassen van het Intergraal Waterbeheer, aanleggen van wadi's

6.5 Kosten en dekking

Om de kosten te kunnen bepalen voor het uitwerken en uitvoeren van de voorstellen is eerst de termijn bepaald waarbinnen we de uitwerking en/of uitvoering verwachten. De werkzaamheden gaan we zoveel mogelijk in eigen beheer uitvoeren. Daarbij houden we de volgende indeling aan;

- De korte termijn, dat wil zeggen binnen 3 jaar
- De middellange termijn, uitvoering 3 tot 8 jaar
- De lange termijn, uitvoering wordt pas na 8 jaar verwacht.

Tot de voorstellen voor de korte termijn behoren onder andere concrete minder complexe acties, die vrij eenvoudig kunnen worden uitgevoerd.

Bij de voorstellen voor de langere termijn gaat het meer om suggesties of nog weinig concrete voorstellen die de nodige planvoorbereiding en in enkele gevallen vooronderzoek vereisen, voordat we tot uitvoering over kunnen gaan. Ook is het mogelijk dat plannen voor de lange termijn deel gaan uitmaken van complete herinrichtingsplannen die in de toekomst gepland zijn.

Naast deze globale meerjaren planning wordt een indicatie gegeven van de kosten. In enkele gevallen zijn de suggesties c.q. voorstellen nog zo globaal, dat er zelfs geen indicatie is te geven. Hier wordt volstaan met de aanduiding 'PM'.

De voorstellen zijn niet geheel afkomstig uit het renovatie budget "Budget Reserve Groenvoorzieningen". welke vrij komt uit de verkoop van niet functioneel groen te realiseren zijn. De geschatte hoogte van dit budget is ca. €150.000,--. Om alle voorstellen te budgetteren moeten in de toekomst middelen beschikbaar komen.

In de als bijlage van deelrapportjes toegevoegde overzichtstabellen geven we per kern aan:

- welke voorstellen er zijn.
- welke realisatietermijn we aanhouden.
- wat de kosten zijn.

De belangrijkste voorstellen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- het omvormen of anders beheren van groen en boomstructuren.
- vervangen van zachte/slechte boomstructuren.
- renoveren groen.

Conclusie:

De kosten voor de uitvoering van het gemeentelijk groenplan zijn voor de lange, middellange en korte termijn. Ongeveer de helft van de geschatte kosten dekken we door verkoop van niet functioneel groen. Voor de overige kosten moeten op termijn extra middelen beschikbaar komen.

Te zijner tijd komen we met voorstellen in het kader van de meerjarenbegroting. Deze voorstellen kan het bestuur dan afwegen tegen andere voorstellen.

BIJLAGE 1. DE ORGANISATIE VAN HET GEMEENTELIJK BEHEER

Binnen de gemeente Dinkelland is de afdeling Beheer en Onderhoud verantwoordelijk voor het beheer van het groen. De afdeling maakt deel uit van de sector Ruimte en wordt gekenmerkt door:

* Het zorgdragen voor een doelmatige en efficiënte instandhouding (onderhoud en beheer) van de al dan niet openbare fysieke ruimte, boven- en de ondergrondse infrastructuur met haar voorzieningen, van groen-, speel- en sportvoorzieningen evenals zorgdragen voor landschapsbeheer, afvalstoffenbeleid en -inzameling.

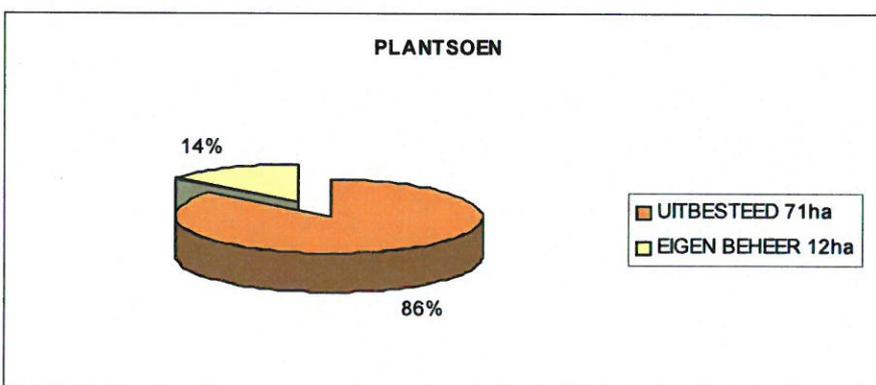
Binnen de afdeling Beheer en Onderhoud onderscheiden we de volgende groentaken:

- beleidsvorming en planvorming groen
- verwerken mutaties en bijhouden groenbeheersysteem
- groenontwerp betreffend nieuw aanleg
- ontwerpen renovatie van groen
- toezicht onderhoud (eigen werk en uitbesteed werk)
- onderhoud van groen (boombeheer, onderhoud groen en bloembakken.)

Binnen de afdeling zijn de volgende functionarissen en onderdelen

- 1 beleidsmedewerker: de beleidsmedewerker formuleert het groenbeleid en onderhoud vele contacten met belanghebbenden
- 1 ondersteunend beleidsmedewerker: bereid de uitvoering van het groenbeleid voor (o.a. groenbestekken, bijhouden groenbeheersysteem, renovatieplannen)
- werkleider groen: stuurt de dagelijkse uitvoering aan en controleert uitbesteed werk
- twee wijkteams: verrichten feitelijke groenonderhoud in de kernen Denekamp en Ootmarsum. Zij zorgen o.a. voor verzorging en aanplant bloembakken, nieuw aanplant, inboet, snoeien, bladruimen e.d.
- bomenploeg: snoeien van bomen binnen en buiten de bebouwde kom.

Verder besteed de afdeling het grootste deel van het groenonderhoud uit aan o.a. Topcraft en de SWB. In de onderstaande grafiek is de verhouding in oppervlakte en kosten weergegeven en het aandeel wat daarvan wordt uitbesteed.

Bij aanleg, beheer en onderhoud zijn dagelijks diverse personen en instanties/organisaties betrokken met verschillende specialismen en interesses. Voor een aantal werkzaamheden binnen de aanleg en het groenonderhoud is specifieke vakkennis een vereiste, bijvoorbeeld t.a.v. aanleg, het snoeien van bomen en beplantingen, het toepassen van inheemse flora en ecologische beheer. Het ontbreken van dergelijke kennis binnen de eigen organisatie geeft vanzelfsprekend beperkingen bij het maken van keuzes uit verschillende beheer- en onderhoudsmaatregelen.

Bij het opstellen van het functieboek is reeds aangegeven dat de afdeling beheer en onderhoud bij het onderhouden van haar groenareaal heeft gekozen voor het uitbesteden van de bulkwerkzaamheden maar het specialistische werk zoals onderhoud bomen, inboet en renovatie van groen in eigen beheer zullen blijven uitvoeren.

Afstemming inrichting en beheer

Het ontwerp van de openbare ruimte legt de basis voor het beheer en onderhoud. Dit geldt zeker voor de groenvoorzieningen.

Het gewenste beeld dat de ontwerper voor ogen heeft wordt door een specifieke vorm van beheer en onderhoud bereikt, waarna het voor langere tijd in stand wordt gehouden.

Het groenbeleid van Dinkelland legt, om deze samenhang te kunnen verduidelijken, een directe relatie tussen de wenselijke samenstelling c.q. inrichting en de wenselijke vorm van onderhoud van het ruimtelijk groen.

Het inrichten van groenvoorzieningen is ook aan modetrends onderhevig en volgt hierbij de stedenbouwkundige inzichten.

Op dit moment worden grotere aaneengesloten openbare ruimten ingericht met een duidelijke groenstructuur en gebruiksfunctie. Deze vorm van inrichten heeft als voordelen dat door de schaalvergroting de openbare ruimte duidelijk herkenbaar en tegen redelijk acceptabele kosten te onderhouden is.

De gemeente heeft een aantal instrumenten om de in 5.3 genoemde doelen te bereiken. In hoofdlijn zijn dit:

- beleid en regelgeving
- ontwikkeling
- beheer
- handhaving

Deze instrumenten werken we hier onder kort uit.

1. Beleid en regelgeving

Het beleid voor de inrichting en instandhouding van de (openbare) ruimte wordt neergelegd in diverse (beleid)documenten. Enkele voorbeelden zijn:

- structuurvisies
- bestemmingsplannen
- grondexploitatiebeleid
- Welstandsnota
- woonvisie
- beheerplannen
- kapverordening
- monumentale bomenlijst

Het is van belang dat in deze documenten een relatie wordt gelegd met het groenbeleid voor de kernen en het buitengebied. Het groenbeleid is meer specifiek neergelegd in het Groenbeleidsplan Gemeente Dinkelland en in het landschapontwikkelingsplan voor het buitengebied. Concreet betekent dit dat in de genoemde (beleid)documenten aandacht wordt besteed aan:

- versterken dorps- en cultuurhistorische karakter door de maatregelen genoemd in paragraaf 3.2.1.
- het verbeteren van de toeristische functie door het handhaven en versterken van groene en landschappelijke elementen
- doelmatig (groen)beheer. Bij de inrichting van de openbare ruimte worden al belangrijke keuzes gemaakt, die bepalend zijn voor de kosten van het uiteindelijke beheer. Dit aspect is in paragraaf 3.2.3. nader uitgewerkt.

2. Ontwikkeling

In de stedenbouwkundige structuur wordt steeds onderscheid gemaakt tussen de rol van het landschap, de kern en de woongebieden. In het verleden zijn wijken ontwikkeld die op geen enkele wijze afwijken van in andere dorpen van Nederland ontwikkelde wijken. Het kiezen voor een dorps/cultuurhistorisch karakter van het groen binnen de stedenbouwkundige structuur levert een karakteristieker dorpsbeeld op. Voor nieuw te ontwikkelen uitbreidingen/ stedenbouwkundige ontwikkelingen dient de karakteristiek van het landschap en het ruimtelijke effect vanuit het landschap uitgangspunt te zijn voor de ontwikkeling van de openbare ruimte. De rol van de architectuur dient hiermee onlosmakelijk verbonden te worden.

Voorafgaand aan de totstandkoming van nieuwe bestemmingsplannen, en daaruit volgende inrichtingsplannen wordt de landschappelijke en ecologische waarde van aanwezige groen- en boomstructuren getoetst en, indien voldoende waardevol geacht, vastgelegd. Het nieuw te ontwikkelen en het reeds aanwezige groen worden samen vastgelegd in het nieuw op te stellen bestemmingsplan. De gemeente Dinkelland stelt zich ten doel bestaand groen te integreren in nieuwe bebouwing.

3. Beheer

Het beheer van het groen kan in belangrijke mate bijdragen aan de doelstellingen.

In paragraaf 3.2.3. gaven we aan dat we streven naar een doelmatiger beheer van het groen. Deze doelmatigheid willen we realiseren door o.a.:

- ecologisch beheer
- natuurlijk inrichten van plantvakken
- uitgifte van groen
- extensiever onderhoud
- omvormen van intensief naar extensief groen
- planmatiger beheer (onder andere door beeldkwaliteitplannen)

4. Handhaving

Ruimtelijk beleid houdt tevens in dat we aandacht moeten besteden aan de naleving van wetgeving zoals neergelegd in de Boswet, Kapverordening, de wet op de Ruimtelijke Ordening, de Woningwet, en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen, zoals voorschriften neergelegd in bestemmingsplannen. Het begrip handhaving betreft de waarborging dat deze regels worden nageleefd.

Voor wat betreft het groen zijn er met name de volgende handhavingstaken:

- Handhaving kapverordening
- Handhaving reinigen van de openbare ruimte
- laten verwijderen van overhangend groen van derden welke overlast veroorzaakt boven trottoirs en de openbare weg.

Het handhavingsbeleid leggen we in 2004 vast in een integraal handhavingprotocol voor de hele gemeente.

BIJLAGE 2. UITGIFTE GROEN

De gemeente Dinkelland heeft het voornemen om doormiddel van uitgifte niet functioneel openbaar groen, de onderhoudskosten van het openbaar groen te reduceren waardoor het onderhoud van het openbaar groen voor de toekomst betaalbaar blijft.

De doelstelling ten aanzien van het uitgiftebeleid is als volgt te formuleren:

- Het genereren van financiële middelen door verkoop van niet functioneel groen.
- Het op termijn realiseren van een besparing op de onderhoudskosten van het openbaar groen.

Niveau lagen

Om een uitspraak te kunnen doen over wat wel en wat niet kan worden uitgegeven, zijn de volgende niveau lagen te onderscheiden:

- kernlaag
- woonlaag
- landschappelijke laag

Kernlaag

Het groen in de kernen staat vaak al op gespannen voet met de beschikbare ruimte en is in zijn gehele omvang dan ook van groot belang voor de openbare ruimte als geheel.

Om redenen van versnippering en eenheid in inrichting en beheer komt dit groen slechts bij hoge uitzondering voor uitgifte in aanmerking.

Woonlaag

Het woonomgevinggroen is van belang voor de leefbaarheid in de directe woonomgeving. Bij de afweging van belangen bij eventuele verkoop wordt gekeken naar de huidige functie, afmetingen groen en consequenties van verkoop voor recreatieve-, verkeers- en esthetische functie. Na afweging van genoemde belangen is verkoop mogelijk.

Landschappelijkelaag

Het landschappelijk groen binnen het stedelijk gebied van de gemeente Dinkelland vormt de drager voor de groenvoorziening en is van groot belang voor de openbare ruimte als geheel. Om deze reden komt dit groen dan ook alleen in bijzondere situaties in aanmerking voor verkoop.

Huren

Bestaande huurcontracten worden niet meer verlengd. De groenstroken worden aan de desbetreffende huurder te koop aangeboden voor de prijs van € 12,- per m². Indien de huurder niet over gaat tot aankoop zal het betreffende groen weer door de gemeente in onderhoud worden genomen.

Verkopen

De grond die in aanmerking komt voor uitgifte wordt verkocht voor de prijs van:

- Smalle groenstroken aan voorzijde woningen, gemeente heeft groot belang bij afstoting € 15,- per m²
- Stroken aan zij en/of achterkanten van woningen, waarbij het perceel in een voordeliger positie komt te verkeren. € 30,- per m²
- Stroken waarbij, na bestemmingswijziging bouwmogelijkheden ontstaan. € 90,- per m²
- In bijzondere gevallen kan gemotiveerd van de prijsstelling worden afgeweken.

Bij de beoordeling van de uitgifteaanvraag van een perceel groen, moet worden voldaan aan de volgende randvoorwaarden:

- Het vak draagt niet bij aan de hoofdgroenstructuur en bevindt zich derhalve niet in de landschappelijke- of de kernlaag.
- Uitgifte van groen vindt alleen plaats op plaatsen waar onomstreden kan worden vastgesteld dat het groen niet functioneel is. Op locaties waar groen aangeplant is als afscherming van visueel onaantrekkelijke elementen, tegen ongewenste inkijk of om belichting van (parkerende) auto's tegen te gaan, wordt geen groen uitgegeven.
- Het groen moet grenzen aan particulier eigendom, tevens in eigendom en moet na uitgifte een logisch onderdeel vormen van het particulier eigendom.
- Geen groenstroken worden uitgegeven daar waar zij een afschermende functie hebben van een openbare ruimte of erf dat geheel of voor een aanzienlijk deel begrensd wordt door achterkanten van tuinen/ erven.
- Het groen mag geen bijzondere ecologische waarde bezitten.
- Uitgifte van groen vindt alleen plaats wanneer een samenhangend geheel kan worden bewerkstelligd. Daarbij mag geen verbrokkeld beeld van groenvakken ontstaan omdat het visueel onaantrekkelijk is en nadelige consequenties heeft voor een efficiënt groenbeheer.
- In specifieke erfsituaties kan detailgroen uitgegeven worden, indien dat groen geen onderdeel van een doorgaand straatbeeld is.
- Gronden die mogelijk nog een bepaalde toekomstwaarde hebben voor gemeentelijke (verkeers-) ontwikkelingen worden niet uitgegeven.
- Groenstroken met daarin monumentale bomen worden niet uitgegeven.
- Geen uitgifte vindt plaats als hierdoor snippergroen (kleinschalig) groen ontstaat.
- Geen uitgifte vindt plaats als de verkeersveiligheid in het geding zou kunnen komen.
- Er mogen geen harde erfafscheidingen geplaatst worden op erf grenzen tussen particulier en gemeentelijk eigendom. Indien dit een samenhangend geheel vormt met een bestaande schutting is ontheffing mogelijk.
- Als er zich in het uit te geven groen, kabels, leidingen, inspectie putten of iets dergelijks aanwezig zijn dient dit nadrukkelijk in de overeenkomst te worden geregeld. (vestigen van zakelijk recht)
- Het niet ophogen of ontgraven van grond in of op de boomspiegel, anders dan met toestemming van gemeentewege.
- Het niet oprichten van bouwwerken daar waar het terrein onderdeel uitmaakt van de groenstructuur.
- Het niet aanbrengen van opgaande beplantingen buiten de in het bestemmingsplan beschreven rooilijn hoger dan ca. 100 cm. boven maaiveld. (Dit geldt alleen voor voortuinen)
- Het niet aanbrengen van verhardingen t.b.v. auto's, caravans etc..
- In specifieke omstandigheden of daar waar bomen een onderdeel uitmaken van de openbare groenstructuur kan de handhaving daarvan worden gevorderd.
- Voorwaarden bij uitgifte kunnen afhankelijk zijn van een specifieke situatie:
- Indien er geen bestemmingswijziging plaats vindt moet de uitgifte mogelijk zijn binnen het huidige bestemmingsplan. Verder is het niet toegestaan de grond te gebruiken in strijd met het ter plaatse geldende bestemmingsplan.

De toetsing van de uitgifteaanvraag aan het vigerende bestemmingsplan en de ligging van kabels en leidingen wordt uitgevoerd op het moment dat een koper of verhuurder zich meldt. Het bestemmingsplan kan eventueel gewijzigd worden naar aanleiding van de uitgifte.

BIJLAGE 3. WERKWIJZE EN UITVOERING BEHEERSYSTEEM

Groenbeheersysteem

In 2003 is voor alle kernen van gemeente Dinkelland een geautomatiseerd groenbeheersysteem ingevoerd. De opgeslagen informatie wordt ook gebruikt bij het aangeven van niet functioneel groen dat aan direct aanwonenden in beheer of eigendom gegeven zou kunnen worden. Het systeem kan op een eenvoudige wijze worden aangepast ten gevolge van veranderende voorzieningen of inzichten in het beheer van de openbare ruimte en het landelijk gebied.

Het belangrijkste voordeel van een geautomatiseerd systeem is dat er veel bedrijfsmatiger gewerkt kan worden. Het wordt gemakkelijker om aan te geven wat de te verrichten werkzaamheden in een bepaald gebied zijn en wat de bijbehorende kosten van mens en machine zijn bij een bepaalde kwaliteit c.q. onderhoudsfrequentie. Door daartoe de daarop betrekking hebbende variabelen in te voeren kunnen diverse onderhoudsniveaus en de daarbij behorende menskracht en kosten eenvoudig en snel worden berekend. Daarnaast kan in een goede planning van de werkzaamheden door de eigen dienst en in de mogelijke uitbesteding van werkzaamheden worden voorzien en aangepast bij wijzigingen in budget, kwaliteit e.d..

Het op dit moment operationele groenbeheersysteem bestaat uit het tekenprogramma Microstation en de software van MB-Beheer. Microstation kan aan MB-Beheer worden gekoppeld, zodat opdrachten en wijzigingen in Microstation worden herkend en uitgevoerd door MB-Beheer.

Het resultaat bestaat uit een overzichtelijk bestand dat steeds voldoende informatie geeft over de stand van zaken in het bestaande beheer. Regelmatig worden als gevolg van wijzigingen in de situatie mutaties verricht in het systeem. Op eenvoudige wijze kan een overzicht gemaakt worden van in eigen beheer zijnd groen en het door externe bedrijven beheerd groen.

Op grond van het in het beleidsplan en de bijbehorende beleidskaart gestelde toekomstbeeld, kunnen de voorgestelde reconstructies en omvormingen en de gevolgen voor het groenbeheer worden doorgerekend. Zodoende ontstaat steeds een goed beeld van huidige en te verwachten beheerskosten en benodigde beheerscapaciteit.

In de bijlagen is een overzicht "Bijlage arealen gemeente Dinkelland" van de groensituatie van Dinkelland weergegeven met als ijkdatum januari 2001. In 2003 zal een geheel geactualiseerde versie voorhanden zijn.

Werkvolgorde

Naar aanleiding van het voorgaande zijn drie fases doorlopen;

1. Inventarisatie
2. Invoer van gegevens in Microstation
3. Invoer van gegevens in MB-Beheer
4. Actualiseren van de gegevens in MB-Beheer

1. Inventarisatie.

Op basis van veldwerk en kaartmateriaal is een gedetailleerde inventarisatie van het bestaande groen in de bebouwde kom van de kernen van Denekamp, Tilligte, Lattrop en Noord Deurningen uitgevoerd. Het tot op heden bestaande analoge en in ordners opgeborgen groenbeheersysteem is daarbij geactualiseerd en van de nodige detaillering voorzien. Er is gecontroleerd of een groenelement (een boom, heestervak, grasveld etc.) werkelijk nog aanwezig is en of de afmetingen bij benadering kloppen.

Tijdens de inventarisatie is aan elk groenelement een bepaalde beheergroep toegekend, bijvoorbeeld laan- of parkbomen naar leeftijdsopbouw, beplantingen (bosplantsoen, sierplantsoen, bodembedekkers, botanische rozen, struikrozen etc.), hagen in hoogtes en bepaalde types gras (gazon, trapveld, ruw gras). Per beheergroep wordt precies aangegeven welke verrichtingen er voor die bepaalde (onderhouds-) activiteit benodigd zijn, zoals de inzet van soort en tijd aan machines, menskracht e.d.. De beheergroepen zijn zodanig gekozen dat deze rekening houden met een indeling zoals in de RAW systematiek gebruikelijk is. Deze door de Stichting Rationalisatie en Automatisering Grond-, Water- en Wegenbouw (R.A.W.) ontwikkelde systematiek geldt als standaard bij het aanbesteden van werkzaamheden. Behalve dat er geen misverstanden over besteksposten ontstaan ligt er een evenwichtige risicoverdeling tussen opdrachtgever en aannemer aan ten grondslag.

2. Invoer van gegevens in Microstation.

Al het aanwezige openbaar groen is op een digitale kaart ingevoerd, met als onderlegger de door de gemeente aangeleverde Grootchalige Basiskaart van Nederland (G.B.K.N.). De ingevoerde groenelementen sluiten dan ook naadloos aan op de bestaande topografie.

In een database van Microstation zijn per groenelement een aantal gegevens opgenomen zoals:

- Beheergroep
- Wijk
- Zonering
- Locatie
- Begrotingspost
- Soortnaam (bij bomen)

Bomen nemen een speciale plaats in Dinkelland. De ruimtelijke beleving van oude boomstructuren en solitaire bomen hebben een lange traditie. De waarde en waardering van bomen wordt vastgelegd in een stelsel van handhaving vastgelegd in de kapverordening. Daarnaast wordt er steeds voor gewaakt dat het bestaande opgaande geboomte van goede kwaliteit blijft. In voorkomende gevallen wordt getoetst aan de ruimtelijke functie van bomen. In het geval van moedwillige kwaliteitsvermindering wordt de zogenoemde methode Raad gehanteerd. Kwaliteitsvermindering van bomen kan ontstaan doorbeïnvloeding van de volgende groeiplaatsomstandigheden;

- bodemverdichting t.g.v. rijden met voertuigen.
- schade ten gevolge van aanrijdingen
- onvakkundige snoei
- ondeskundig vrijzetten wat betreft bezonning
- wijzigingen in de (grond-) watersituatie
- afdekken van het maaiveld binnen de kroonspiegel zodat zuurstof voeding en water niet meer toe kunnen treden in de bodem, door bijvoorbeeld verhardingen
- toedienen van voor bomen giftige stoffen (strooizout etc.)
- boren of zagen in, of anderszins beschadigen van de bast
- het leggen van kabels en leidingen binnen het bereik van de kroonspiegel
- overmatige bemesting

Het registreren van monumentale bomen vindt plaats in het beheerssysteem. Het belang van deze registratie is dat de handhaving van deze bomen vastligt. De handhaving is geregeld in de plaatselijke kapverordening.

Bomenbeheerplan

Het groenstructuur-, beleids- en beheerplan heeft betrekking op het openbare groen binnen de respectievelijke kernen van onze gemeente. Echter de (nieuwe) gemeente Dinkelland beschikt buiten de bebouwde kom nog eens over ongeveer 20.000 solitaire bomen. Veel van deze bomen die door de gemeente moeten worden onderhouden zijn 30 jaar geleden geplant, veelal in het kader van ruilverkavelingen. Deze bomen zijn nu aan "grootonderhoud" toe, ook noodzakelijk vanwege de wijziging in het burgerlijk wetboek heeft nl. ingrijpende gevolgen voor de aansprakelijkheid van de gemeente als boombeheerder. Bij ongelukken t.g.v. vallende takken e.d claimt de burger steeds vaker. De bewijslast als verweer bij een aansprakelijkheidsstelling wordt nu al snel, in tegenstelling tot vroeger bij de boomeigenaar gelegd. De boombeheerder (i.c. gemeente) zal d.m.v. een bepaald systeem toch moeten aangeven dat haar bomenbestand "regelmatig" wordt gecontroleerd, hetgeen schriftelijke vastlegging van bevindingen vereist.

Derhalve zullen we moeten beschikken over een schriftelijke vastlegging van de nog op te starten boomcontroles. Deze werkzaamheden vloeien voort uit een nog op te zetten bomen beheerplan, dat aansluit op het huidige groenbeheerssysteem.

De mogelijkheid voor uitgifte van het groenelement kan in deze database worden aangegeven. Ook eventuele opmerkingen, kwaliteitsaanduidingen en dergelijke kunnen hierin worden opgenomen.

3. Invoer van gegevens in MB-Beheer.

MB-Beheer werkt op basis van de door het Instituut voor Mechanisatie, Arbeid en Gebouwen (I.M.A.G.) te Wageningen geformuleerde normen. De I.M.A.G.-normen gelden als de standaard voor aanleg- en onderhoudswerkzaamheden in het groen. De werkzaamheden zijn per beheergroep geanalyseerd, gerubriceerd en nauwkeurig beschreven, waarbij onderscheid wordt gemaakt in soort machines, te gebruiken materialen, grondsoort, in te zetten menskracht en dergelijke. Per bewerking wordt een tijdnorm gegeven. Alle onderhoudswerkzaamheden die momenteel door de gemeente Dinkelland jaarlijks worden uitgevoerd zijn per beheergroep in MB-Beheer ingevoerd, waarbij rekening is gehouden met de in Dinkelland gehanteerde lonen, tractiekosten, materiaalkosten en dergelijke.

Werkplannen en begrotingen kunnen dan ook per beheergroep worden bekeken en aangepast maar ook overzichten van eenheidsprijzen, arbeidsbehoefte, werkplanningen etc. kunnen worden aangegeven. Uren van arbeid en machines, maar ook de kosten van materialen worden overzichtelijk in beeld gebracht.

Voor- en nacalculaties kunnen in een totaaloverzicht worden aangegeven waarmee de verschillen tussen budgetten en werkelijke bestedingen inzichtelijk worden.

Het is ook mogelijk berekeningen uit te voeren van op de kaart in Microstation geselecteerde gebieden of groenelementen. Thematische kaartjes of presentatietekeningen kunnen snel en eenvoudig worden vervaardigd. Op ieder moment kunnen uren en kosten worden gecontroleerd en desgewenst worden bijgesteld, waarbij de database van MB-Beheer automatisch wordt bijgewerkt.

4. Actualiseren van de gegevens in MB-Beheer

Van groot belang is het actueel houden van de gegevens.

Er zijn formulieren waarop in het veld mutaties worden vastgelegd. Deze mutaties worden regelmatig, bij voorkeur eens per maand, in het systeem ingebracht.

